

9343

3K115
R-81

որմեր քոյոր յերկրածրի, միացեմ

ԹՈՒՅԵՆ

ՀԱԳՎԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ
— — — — — ԽՆԴՐԱՆԵՐԸ
ՆԱՎԹԻ ՑԵՎ ԳԱՐՆԱՆԱՑԱՆԻ
ՃԱՍԱՐ ՄՆՎՈՂ ՊԱՅՔԱՐՈՒՄ

ԿՈՒՍՀՐԱՑ-ԱԶԵՐՆԵՐԸ
ԲԱԴՈՒ-1983

1 DEC 2009 ? 5 SEP 2009

Գրադարանի բարելեկան միջոցներ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Խ. Բ 61

ԲՈՒՎԱԿԻ ԿԱՌԱՄԾԿԵՐՊԱՐՔԱՅՑԱՆ
ԽՆԵՐԻՑՆԵՐԸ
ԽԸՆԹԻ ՑԵՎ ԳՈՐՆԵԱՆԱՑՈՒՆ
ՀԱՄԱՐ ՄՊՎԱԴ ՊԱՅ-ՔԱՐԱՐ

ԶԵԿՈՒՅՑԻ ԱԴՐԱԿՈՄԿՈՒՆԻ (Բ) ԲԵԳԿԱՆԻ
ՊԼԵՆԱԿԱՆՈՒՄ 1983 թվ. ՄԱՐՏԻ 9-ԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Խ. Բ Բ 61

ԱԿԱԴԵՄԻԱ-ԱԶԵՐՆԵՐ
ԲԱԴՈՒ-1926

24 JUL 2013

9343

Հայերներ Խմբագրեց Գ. ԱՆԹՈԼԵՎԱԿ
Տեխնիկական Խմբագիր Կ. ԹԱՌ ԼԱՆՅԱՆ

Հանձնված և պարագարապել 15 մարտի 1933 թ.
Խմբագրված և տպագրության 19 մարտի
Տպագրական թերթերի թիվը 2%
Տպագրական հշամեների թիվը 11 0.000

42895-63

Խո. ԲԱՆԱՆԱՆԱՆ Ազգային գրադարան Եջմիածն Եղանակ թ. 28 37
բարձրագույն գույք թ. 1938 Տարբար 2000
Տարբար թ. 929:

1. 1933 թվի ՊԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՄՂԱՄ ՊԱՅՏԱՐԻ ՍԽԱԼՆԵՐԻ ՅԵՎ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՅԻՆ

Հնկերներ, յեթե հետադարձ հայացք ձգնելը
սոցիալիստական շինարարության համար մղվող
պայքարի անցած ուղղության, կառանենք, վոր
Բագրիկ կազմակերպությունը, Բագրիկ պրոլետար
ները ունեն ահապին հաջողություններ, մեծ նը-
վաճումներ և, առաջին հերթին, նախինի հոգած
յա պարագ 2½ տարում ավարտելը: Սակայն, ըն-
կերներ, արթուք և, արբեյք, վոր մենք այսոր
գարծայի մի անգամ ևս մեր նախաճաշմների հանրա
գումարը տանք, այսոր, յերբ մեր աշխատանքում
ունենք մեծ քանակությամբ լուրջ թերություն-
ներ: Մեր նախաճաշմները ձեռք են բերվում, վոչ
վոք այդ մեղնեց չել խոլ:

Մեր խնդիրը կարանում է նրանում, մըրայն
զի մարդկանց շայի յենթարկենք քանիդրների,
ինչ եներների, ուեմուիկների ուշադրությունը,
ամեռով նախթային բանակի ուշադրությունն
աբ թերությունների վրա, վորոնք լուրջ մետա-

հն հասցնում ժողովրդական անտեսությանը և
յի թե կուզեք, այնպիսի առաջավոր պլրոլետարա
կան կազմակերպության պրեսութիւնն, վորացիւն
հանդիսանում և մեր կուսակցության մեջ Բագ-
րի կազմակերպությունը: Պատմությունը քիչ
փաստեք չգիտե, յերբ առաջընթացներն պիտում
են հետ մնալ, իսկ յերբեմն մել փայտառակ կեր-
պով հետ մնալ, յեթե նրանք չեն ամրացնում
դիրքերը, յեթե նրանք չեն վերակառուցվում ժա-
մանակին՝ նոր խնդիրների համաձայն: Այդպիս-
ի պատահել նաև մեզ հետ, ընկերներ:

Ի՞նչպես ե յեղել, վոր նարիթի հեղամքակը
2/2 տարում կառարող հագիբի կազմակերպու-
թյունը, վոր առաջին հագամքակի համար մար-
տինչորդների առաջամբոր շարքումն ե յեղել, իսայ
տառակ կերպով հանձնել ե իր սիրերը 32 թ:
Ի՞նչպես ե պատահել, վոր հենց 1932 թվին,
յերբ յերկերը ժողովրդական անտեսության հրո-
կայական աճման հիմն վրա՝ պահանջում եր
ամենի շատ նավթ, բնեղին և բոլոր նավթամք-
թերքները, հենց այդ — 1932 թվին Աղրբեջա-
նի նավթարդյանարերությունը յերկրին պարա-
ն ամել 3,319,000 տոնն նավթ: Դա մեծ սխալ ե,
ընկերներ, և այդպիսի սխաների համար զլուխ
չեն շոյւմ: Սխալն ուզելու համար պիտք և
համանալ այդ սխալի ելությունը:

Վորտե՞ղ ե 1932 թվի նավթային պլանի ըր-
կատարման արժամուք: Այդ հարցին պիտի պատու-
խանել, վորպեսզի պարագայում այդ սխալն ուղ-

ղինք: Յեթե հաշվենք, թե իր ժամանակին այս-
տեղ վորքան քանակն է դրվել, վորքան յեր-
դումներ արվել պլանը կատարելու համար պատ-
րաստ մինելու մասին, վորքան ճառեր արտա-
սանվել, վախենում եմ, վոր այդ քանակությունն
ուղղակի հարաբերական ընթի նախթի չկատար-
ված պլանի քանակին: Հայտնի են, վոր կուսակ-
ցությունն ու նրա կենակոմը աշխատանքի մա-
սին դատում են վոչ թե դրված բանաձևերի և
արտասահմած ճառերի ու յերգումների քանակով,
այլ կոնկրետ գործով: Կազմակերպությունն
ների և, առաջին հերթին, կարմակերպություննե-
րի ղեկավարության մարտանակությունը զնա-
ւատովում ե կախված այն բանից, թե գործնակա-
նում ինչպես ե կիրառվում ՎԵԿԱՊԵ-ի (ը) կենտ-
կոմի գործնական քաղաքականությունը: Յեկ
վորքան ել մենք յերպվելու լինենք կուսակցու-
թյան հիմնական գծի հավատարիմ լինելու մեջ,
այդ հավատարմության ցուցանիշը հանդիսանում
է նավթի, բամբակի, կոլխոզների ամրապնդման
համար մղած պայքարը, ցուցանիշը հանդիսա-
նում ե այդ պայքարի արդյունքները: Յես իրա-
ծում եմ, վոր մենք ուզիլ ենք վարչել, յերբ
վերլուծելով անցյալի սխաները՝ կազմակերպու-
թյունը կողմնորոշել ենք վոչ թե պիերմանենոտ
դատարկախոսության ուղղությամբ (վակ այդպես
ցանկացողներ մեզ մտա քիչ չեն յեղել), այլ գե-
պի կոնկրետ գործի, ամեն մի նավթահորք և
բուրգի համար մղվող պայքարին անհապաղ լրծ

վելլ։ Մենք մի որ անզամ կազմակերպությանը չենք զբաղեցրել ընդհանուր խոսքերով նոր, կամ ինչպես այստեղ ընդունված ե ասել նորացրված դեկամիարության մասին, մենք ցույց ենք ավել, զոր սիալներն ուղղելու ճանապարհը խոռակցություններն ու գեղարացիաները չեն, այլ խիստ, ամենորյա պայքարը, ամեն մի տոնն նավթի համար, հորափորության ամեն մի մեռյի համար։ Յես կարծում եմ, վոր ընդհանուր կարծիքն արտահարտած կրինեմ այն մատին, թե արդեն ըրկա նոր կամ նորացված դեկամիարություն, թե մենք արդեն բավականին իին դեկամիարություն ենք, վորպեսդի պատրաստիանատու լինենք նավթի, բարբակի, զարմանացանի համար, պատրաստանատու լինենք ըստ եյության, առանց վորեն վերադրումներ անելու անցյալի նկատմամբ։

Վոչ թե դատարկախոսություն, այլ սեաւէիր զործանականություն աշխատանքում — ահա թե ինչ ե պահանջվում դեկամիարությունից այսոր։

Վորոնք են 1932 թվի պլանի չկատարման պատճառները։

Այստեղ քիչ շեն յեղել առավաժման որյեկտիվ պատճառը որյեկտիվ պայմաններում մնառել ցանկացողները, հանցանքն իրենցից վերցնելու և Սոսկվայի ուսերին զնելու համար, իբր թե զը փափոր պատճառը — ուս Աշնեվթի վաստ մատակարարությունն ե; Այդ արարմադրությունները յեղել են վոչ միայն առանձառավարների մի մասում, այլ և

կուսակցական դեկամիար շրջաններում և առանձ նապես ցայտուն կերպով Ստալինյան ուստիումի հին դեկամիարությունում։ Ճի՞շտ ե, աբորտք, դա, ընկերներ։

Դա վոչ միայն ճիշտ չե, զա տիպիկ ուղղությունները ե, վորը նպաստել ե Ազնելիթի տնտեսությունում արմատացնել անհարձակությունը, թափթիվածությունը, անհույթությունը։ Պատահական չե, վոր Բագմի կազմակերպությունը վճռական համահարված ե տվել այդ ուղղությունիցին։ Այդ տեսակետը ցանում եր գեմորիինքային արամադրություններ, իսկ այդ բանն արտահայտող մարդիկ արտացոլել են ամենահետամաց առարկերի, դատարկապրտների, պրոգուլչեկների, լոդրերի արամադրությունները։ Ահա թե ինչու Աղրկոմկուսի (բ) Բագմի Կոմիտեն վճռականորեն հարվածել ե Ստալինյան ույսոնի հին կուսակեկամիարությունը։ Ա՞ւզել ե վարզել, արդյոք, Բագմուն, ընկերներ։ Մի՞թե, Բագմումի վորոշման ուղիղ լնելու լավագույն ապացույցը չե այն հանդամանքը, վոր մի վորեւ 20—30 որում յերբ Ստալինյան ույսոնի դեկամիարությունը պլամավորել ե Ստալինյան ույսոնի բոլեվիլիների, պրոլետարների, ինժեներների, տեխնիկների յեռանդշը, ենսուպիազմը և մարտական աշխատանքը. — Ստալինյան ույսոնն այսոր նազ թի համար մարդող պայքարում Բագմի կազմակեր պության առաջնորդները ու դարձնել։ Ի՞նչ է փոխակել 20—30 որում այն նյութական ուսուռա-

ների տեսակետից, վոր ուներ Ստալինյան ռայոնը : Միանգամայն վոչինչ : Փոխվել եւ միայն այն, վոր մենք վճռականորեն հարցածել ենք ուղղութունիզմը, թափթափածությունը, սահմարձմանությունը, հարվածել ենք դեմոքրիստականությունը, ապամուռթյան այն, վոր Ստալինյան ռայոնում բոլշևիկյան պայքար ենք կազմակերպել ամեն մի տոնն նավթի համար :

Ընկերներ, դեռևս 1932 թվին յեղե՞լ են, առ դյոք, ազգանշաններ նախթի պլանի համար մըզ վող պայքարի անբարեհաջողության մասին : Յե դել են, յես ի նկատի ունեմ ընկ . Սերգո Օրջոնիկիձեի նամակը՝ ուղղված Բագվի Կոմիտեին : Յես սխալ եմ համարում, վոր այդ նամակն ինչ պես հարկն ե չի հասցրվել Բագվի կազմակերպությունը : Յես այսուղ կիարդամ այդ նամակը :

Բագվի Կոմիտեին, պատճենն Ադրենովսի
(բ) Կննուկոմին

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ .

Նավթահանության գործը ձեզնում վատ է գույն . մայիս-հունիսին ցածր է անցյալ տարվանից, իսկ դա արդեն միանգամայն բանի նըման չէ : Դուք բազոր պայմաններն ունեք նավթահանության և նրա մշակման ծրագիրը կատարելու համար : 1932 թ . արտադրական ծրագրը համարելու համարյա անցյալ տարվա չափ է : Նավթի անգ մոտ վորքան ուզեք, տեխնիկապես շատ

ավելի լավ եք զինված, քանի թե անցյալ տարի ները : Մի բան, վոր պակասում ե ձեզ, — դա նախկին յեռանիք ե, նախկին պատրաստակամությունը՝ կովելու նավթի արտադրական ծրագրի կատարման համար :

Տնտեսական դեկավարությունը (ընկ. Բարի նովը) ձեզ մոտ իրեն վասահ չի գցում և գործում է անվճառական կերպով : Ընկ. Բարինովը գանգառովում է, վոր Բագվի կազմակերպությունը նրան չի աշակցում և վոր դիսցիլինան տնտեսակարների մեջ ընկել է, իսկ դա ամենավտանգավոր յերկույթն է : Ինչ ել վոր լինի պետք է մոտ ժամանակներս, մոտ որերս ու շարաբներս ուղղել գործը, բարձրացնել նավթահանությունը և նրա մշակումը, այլապես ծրագիրը կխախտվի, իսկ դա խայտառակություն է բացվեցների համար :

Պետք է հիշել, վոր ավելի ու ավելի անոնց մեր ժողովրդական տնտեսությունը, կրիխոզային դաշտերում տրակտորների ու ալտոնորիների շարունակ անող թիվը նավթայիններից պահանջում են ավելի ու ավելի մեծացնել նավթահանությունը : Ադրբեջանը կորհրդային Միուրյան ամենահարուստ նավթային ռայոննեն են : Նա յերկրին պետք է տա ձեզնից պահանջվող նավթի ժամանությունը :

Պետք է անհապաղ դադարեցնել Ազնեվը տնտեսական դեկավարության «տատանումը» . պետք է վթականորեն աջակցել թիկ . Բարինո-

Արջորհն խորհել և թեհը քշտելով ձեռնարկի յի սահմագին, բոլցակյան պայքարի՝ նավթի համար:

Ուրեմն նեղված է առաջին պատճառը կարառում և նրանում, վոր միանձնամարությունը խախունի և, առանձ առական կառչերի միջն դժուցալիքներն ընկել են վոր առանձնապես միասացնելու այլական կար և, առանձ առական ըշտաները ներդրավվել են այն կոմբինացիոն «քաղաքականության» շրջանձի մեջ, վոր ուղղված և յեղել Սղնելիթի գեկավարության գետք և նշանակում խախունի միանձնավարությունը առանձնապես միայն այս առական կար և, և բավական և միայն պայմանական կարելու սիստեմ են, և բավական և միայն խախունի արդ սիստեմը, կործանարար յերեսությունը առանձ առանձնապես մեջ յերեան կզան անհապազ: Խախունի միանձնավարությունը դա նըրազար:

Ենչպիս տեսնում եք, ընկերներ, այդ նամակում ընկ: Որջոնիկիձեն խոսել եան վճռական թերության, վճռական սխալի մասին, վոր յերկար ժամանակ տեղի եռունցել Բազմութ:

Այդ նամակի վրա մեր կուսակցության առաջնորդը մակադրել եւ . . .

«Լիովին համաձայն եմ, չեմ կասկածում, վոր ընկ: բազմեցիները կատարեն իրենց պարտքը իորհրդային Միության բանկոր դասկարգի հանդեպ»:

Դժբախտաբար, բազմեցիները չեն կատարել իրենց պարտքը յերկրի հանդեպ, խել այդ հանդամնքը պետք ետքակի ամեն մի բոլցեմիկի

վին, պետք ե ըստ ամենայնի ոգնի նրան վերականգնելու բոլշևիկյան դիսցիպլինան նաև բարյային տնտեսության մեջ: Պետք ե պահանջել ընկ: Բարինովից և բոլոր տնտեսավարներից անպայման և առանց առարկության կատարելու 1932 թվի արտադրական ծրագիրը և երա փորության պլանը: Պետք ե ընկ: Բարինովին ենց այժմ, անհապաղ մատնել Բազկոմի բյուրոյի մեջ և դրանով վերջ դնել ընկ: Բարինովի բազվից հեռանալու մասին յեղած խոսակցություններին:

Հուսանի, վոր բազվեցիները չեն հուսախարի յերկրին և կատարեն իրենց պարտքը նրա հան դեպ՝ այս տարի տարու 15.5 միլիոն տոնն նալիք:

Վողջույն՝ Ս. ՌՇՇՆԻԿԻՁԵ

Ինչպիս տեսնում եք, ընկերներ, այդ նամակում ընկ: Որջոնիկիձեն խոսել եան վճռական թերության, վճռական սխալի մասին, վոր յերկար ժամանակ տեղի եռունցել Բազմութ:

Այդ նամակի վրա մեր կուսակցության առաջնորդը մակադրել եւ . . .

«Լիովին համաձայն եմ, չեմ կասկածում, վոր ընկ: բազմեցիները կատարեն իրենց պարտքը իորհրդային Միության բանկոր դասկարգի հանդեպ»:

Դժբախտաբար, բազմեցիները չեն կատարել իրենց պարտքը յերկրի հանդեպ, խել այդ հանդամնքը պետք ետքակի ամեն մի բոլցեմիկի

նում անտեսության վրա։ Սակայն դորձը չի լրտ
կիել և կոմքինացիաների «բաղաքականությունը» իր համար ամուր բուն և հյուսելու ու իր ակտիվության կիրառման կետ և դուել Ազնելիթի անտեսությունում։ Դա, ընկերներ ամենախոշոր սիսալն ե, վոր արտեղ թուլլ և տրվել։

Այդ սիսալը մեզ թանկ և նստել, նրան կարել և հաշվել հարյուր հազարավոր տոնն նավթով։ Բնկ. ընկ. Ստալինի և Ողջոնիկիձեի դիրքեկտիվը չի կատարվել։ Դրաւ համար պատասխանատվություն կրո՞ւմ ե, արդյոք, Ազգկոմկուսի (թ) Բաղդիթ Կոմիտեն, վորին անմիջականորեն հասցեաբրյած և յեղել այդ դիրքեկտիվը։ Անպայման կրում ե։ Այստեղից՝ մեր խողիբր կայանում և նրանում, վորպեսպի վճռականորեն և հափստառապես վերականգնենք միանձնամարդությունը, աշակեցնք ընկ. Բարդինոսին, վերականգնենք դիստիբիտան տնտեսական կալբերի աշխատանքը մեջ, նրանց աշխատանքում կայունություն ըստեղծենք, խնամքով մոտենանք մարդկանց, ուղղենք ում պիտօք և ե, ամենազլամուրը, այդ կադրերը լծենք նավթի համար մղվող վճռական պայքարին։

Են կարծում եմ, ընկերներ, վոր մենք կարձ ժամանակում հաջողություններ ձեռք ենք բերել այլ բնագալառում։ Են չեմ ասի, թե անտեսական կադրերի դիսցիբրինան, ուրեմն և առասպան դիսցիբրինան տնտեսության բոլոր ողակներում այսոր մեծ բարձրության վրա ե։ Դեռ

չափ թամբվածություն և անմտություն կը աչխատանքում։ Այնուամենայիշվ մենք հասել ենք այս բանին, վոր Բաղդիթ բոլցիկները գործով աջակցում են Ազնելիթի զեկավարությանը և այդ զեկավարությունը գործում և վսատհությամբ ու մնալականորեն, մարդիկ փոխանակ որյեկտիվ պատճառների մասին դատարկախոսելուց ական են կատազմբար կովել նավթի համար։ Դուք այսոր՝ ցերեկ ու գիշեր կարող եք նավթահորի և բուրգի մոտ տեսնել տնտեսական ու տեխնիկական զեկավար կադրերին, վորոնք յեռանգով կատարում են իրենց գործը։ Յես կարծում եմ, վոր մենք մոտ ժամանակներս կիարողանանք որինակեցի կերպով կատարել ընկ. ընկ. Ստալինի և Ողջոնիկիձեի դիրքեկտիվը միանձնավարության մասին, մենք վորոնք մեր տեխնիկական կադրերին՝ և, հներին, և նորերին, նավթի համար տարբող պայքարում նոր դիրքեր դրավելու։

Յես կարծում եմ, վոր այստեղ ներկա գրտնվող տնտեսավարները կհաստատեն, վոր իրենց աշխատանքի համար տեսեղմել են վոչ վատ պայմաններ, վոր Ազգկոմկուսի (թ) Բաղդիթ Կոմիտեն վճռական քայլ և արել դեպի առաջ՝ Ազնելիթի տնտեսության մեջ միանձնավարություն հաստատելու բնագալառում։

Ճեղքվածքի յերկրորդ պատճառը կայանում է նրանում, վոր զեկավարությունը չի գլխավորել կուսակցական և բանվորական մասաների

ակտիվությունը։ Յերբ զնում ևս հանքերն ու դրաբարանները և տեսնում ես Բաղմի պրոլետար ների յեռանդը, ակտամայից հարց և ծագում։ — Վոճրագործություն չե, արդյոք, այս դիմք, մորը գեմորիլիվացիայի և յենթարկել այդ ակտիվությունը և թեքել է նրան դեպի ճեղքածքի «ոբյեկտով պատճառների հակառակ հունը»։ Միան գամայն ակներեւ և, փոք «նավթի արտադրական պլամի կառարման համար կովելու նախկին պատրաստակությունը» չի յեղել։ Դուք գիտեք, թե ինչպես ե ընկ. Ստալինն արտահայտվում սոցիալիզմ կառուցող միջինների ուժի մատին։ Նա այդ ուժը վճռական է համարում մեր պայքարում։ Կասկած չկա, փոք Բագմի կազմակերպությունը, Բագմի պրոլետարիատը և 1932 թվան կիսատարերի իր պարտքը յերկրի հանդեպ, յեթե ներգործիչ բոլշևիկյան մորիկացիա լիներ՝ պայքարելու նավթի համար։ Ինչով բացատրել, փոք Բագմի ամբողջ մամուլը մինչև վերջին ժամանակներս անտառմ և յեղել և թերթին ենթառում մանրադիտակով պետք և վորոնների յերկրի յեռանդը մայքարելու նավթի համար։ Դա պատահական չե, ընկերներ։ Զե վոք միայն վերջին ժամանակներս և, փոք մեր մամուլը վճռական պայքար և ծավալում նավթի համար։

Իսկ կուտակցական թղթչները։ Միթե այս-
տեղ լուրջ պայքար և յեղել պրոդուքտիկների,
քառարկապորտների, աշխատանքային դիտակ-
մնան ինախտողների դեմ, նավթահանության,

Հորամիորության և նավթի մշակման լիամանան շատ կոնկրետ հանցալորների զեմ։ Են վոր պը-
լամի չկատարումը համարվել և իմբերական հասկանալի գործոն։ Այստեղից՝ ինչերը կայա-
նում է նրանում, վոր բարձրացնենք կազմակեր-
պության ակտիվությունը նավթի համար մըլ-
վող պայքարում, հարցածներ ուսուբունիստա-
կան արամագրությունները, գոնկրետ որինակնե-
րով ցույց տանք, թե վորն և մեղքածքի գլաս-
կոր արբարուրը, մարդկանց, ընդհանուր խոսքե-
րոց շրջենը յերեսները գեղին նավթահորը և բուր
գը, յերեսները դեպի կոնկրետ գործը։ Յես կար
ծում եմ, ընկերներ, վոր մեզ հաջողգվել և կարճ
ժամանակում բարձրացնել կազմակերպության
մարտունակությունը։ Դա միայն սկիզբն և կա-
րելի և չկատակածել, վոր Բագմի կազմակերպու-
թյունը մոտ ժամանակներս կարի իր գենքը նավ-
թի համար մզվող պայքարում և յերկրին ցույց
կտա աշխատանքի որինակներ։

Ճեղքածքի յերրորդ պատճառը — դա աշ-
խատանքի մեջ յեղած անչափ թափթափվածությու-
նը, սանձարձակությունն, անհոգությունն և կա-
րելի եր այստեղ բերել հարյուրավոր որինակներ
և ցույց տալ, վոր յեթե այդ բոլոր չարիքների
դեմ պայքար մզվեր, կարելի կլիներ յերկրին
տալ հարյուր հագարավոր տոնն նավթ։ Յես ճեղ-
քի քանի որինակներ կրերեմ։

Ինչո՞ւ ավարիաներ տեղի ունեցավ Որջոնի-
կիձերի անվան ույսոնի № 499 և 505 բուրդերում։

Բացառապես չնորհիվ շահագործման 10-րդ դրու
պայի վարիչ — Կրիմից կողմանը, հերթակալական ոգ-
նական — կոմունիստ Մամեդօվի թափթափվածու-
թյան և անփույթ վերաբերմունքի, գրութապայի
կուռքիչի քարտուղար—Մարտաղինովի անդոր-
ծունեության :

Ստալինյան ույսում արակտորիստ Բալո-
խին հանցանքով № 641 բուրգում հորի մեջ մն
դժել նասուային խողովակները : Ավարիս և տե-
ղի ունեցել և նավթահորը շարքերից դուրս ե յե
կել : Դրա չնորհիվ յերիբոն որական կորցնում և
100 տոնն նամթ :

Բուխտայի 10 նավթահոր վետրվարի լույս
22-ի գիշերը 10 ժամ կանգ են առել կուսակցու-
թյան անդամ սիեսար Չուզունովի հանցանքով,
վորը ոդային ցանցը նորոգելիս փակել ե մինտի-
ւը և այդ մասին վոչ վաքի չի նախադզուշացրել :

Նույն Բուխտայի № 733 պատասխանատու
բուրգում վետրվարի լույս 21-ի գիշերը խողո-
վակներին սպասակերպ բանվորական բրիգադը պա-
րագ և մնացել գիշերվա ժամը 3-ից մինչև ցե-
րեկվա ժամը 12-ը՝ հորավորման բաժնի Ուսնա-
րի վարիչ, կուսակցության անդամ ընկ . Յաշինի
հանցանքով, վորը թույլտվություն ստանալով
խողավակներ մերժնելու Կարա-Չուխուր հանքից,
ժողովրդի և համաձայնության գալ հանգի վարչու-
թյան հետ այն մասին, թե խողովակների հետեւց
գարու են գիշերը :

Անդինյան ույսում № 1 ցեխում տրակտորիստ
ներ Գորոբեցը, Արուելֆասը, տրակտորային բան-
գայի պահապան՝ Ալի Բենտիլարը խորաքաչ նա
սոների բրիգադայի հետ—բոլորը քնած եին հեր
թակալության ժամանակ և նրանց գարթեցրել ե
յեկած բրիգադը :

Միթե, անեկուտա՞յին չե այն փաստը, յերբ
մի շաբք նավթահանքերում վերամբարձները ժա-
մերով կանգնել են... ի՞նչ եք կարծում՝ ի՞նչի
բացակայության չնորհիվ ; Վճռական մասերի՝
վոր պիտի բերել Ռուսաստանից : Վոչ, նրանք
վոր պիտի բերել Ռուսաստանից : Վոչ, նրանք
վոր պիտի բերել «Հիններու» պատճա-
ռով : Դա հազմում է, բենգին «Հիններու» պատճա-
ռով : Դուքս ե գալիս, վոր այդ գործում հանցա-
նում ե յեղել «ոնտեսահաշխիլը» :

Վորքա՞ն ավարիստներ են պատճառում բացա-
ռագեն թափթափվածության պատճառով : Ո՞վ ե
հաշվել, թե այդ վորքան և նույնում պրոլետարա-
կան պետականությանը և վորքան տոնն նավթ այդ
պատճառությունը չի ստացել : Ահա, ըն-
կերներ, վորտեղ և պրանք չկատարելու վճռական
պատճառներից մեկը : Գանդապալում են վերամ-
բարձների պակասության վրա, իսկ վերամբարձ-
ները կանգ են առնում բենգինի քանցակայու-
թյան պատճառով, զանգաւորում են նասումերի
չափականանալու վրա, իսկ նասուներին ամենն
բով վեր են ընկած Սպնավիթի պահեստություն-
ությունը :

Ընկերներ, առուղեցեք, ին մերթամբարձությունը
գորքան անփու Շահումունի և ոգուադրված:

Լենինյան ռայոնում վեհարկարի 17-ին 12 տրակ տորմերի աշխատանքն ստուգելիս 203 բանվորական ժամից անարտադրական պարապուրդները կազմեցին 78,5 ժամ կամ 38,5 տոկոս, 1932 թ. անարտադրական պարապուրդները Ստավրինյան ռայոնում կազմել են 41 տոկոս։ Յեթէ դրան ավելացնենք խարելով ցույց չորված պարապուրդները (այդպես որինակ Լենինյան ռայոնում այս պես կոչված 14-րդ յերեսնյախում կարգադրողը կարգադիրը լրացնելու ժամանակ արակտորիստ Մարտինի հաշվին դրել ե աշխատանքի 8 ժամ, մինչդեռ տրակտորիստը աշխատել է 1,5 ժամ) — իսկ այցունելիք սուս փշելը հարվագրուու դեպք չի դուք յերեւակայեցեք, թե ինչպիսի քանիկությամբ նավթ մենք պակաս ենք սուսանում և այդ պատճառուով։

Յեկ փոխանակ տիրոջ նման, պետականութեն մոտենալու վերամբարձների աշխատանքին, ժամանակին նրանց նորոգելու, արակտորի վրա հուսից ու վորամայալ մարտիկ նաև ներկանքը (Լենինյան ռայոնում մի տարիս մեջ 212 տրակտորիստ ների կազմից արձակված են 139 հ.), վերահսկող դություն նշանակելու նրանց աշխատանքի վրա, մաքսիմալ արդյունավետություն ձեռք բերելու նրանց աշխատանքում, մեզ մոտ համախ սահմանափակվում են դատարկախոսությամբ վերամբարձների պակաս լինելու մասին։

Մերժե նորմագ համարմանք ե այն, վոր մինչ չեկ Բարպարի կոմիտեի հատուկ վորոշումը շատ

նավթահանքերում և նավթահանքի զեկավարն ու նրա տեղադրակը, և ուսլիոմի քարտուղարն ու նրա տեղապահը, հմանական դեկավար գործիչներն ապրում են վոչ թե նավթահանքերում, այլ քաղաքում, ևսու վորոշում Որդոնիկիձեկի անվան կարևորագույն նավթահանքի զեկավարի բրնձականում հեռախոս չկար : Արդյոք պարզ չէ վոր գիշեր ժամանակ նավթահանքին ինչն իրեն և թողնվում : Այսու ել նավթահանքին յերեկոյան և գիշերվա պահին սպասարկելու պրոբեմը խիստ այժմեցական և մնում : Ի հարկե, պատահական չե, վոր հենց այդ ժամանակ են տեղի ունենում արարիստը վոչ պակաս զեկավեր : Յես կասեի, վոր ավարիստների նկատմամբ մեզ մոտ վորոշ թեթևեամիտ վերաբերմունք կա : Ավարիստներն անխուսափելի են, ասում են մեզ, այդ միակամայն որինական յերեալը և Ազնելիթի նըման ահագին տնտեսության մեջ : Դրա հետ վոչ մի կերպ չի կարելի համաձայնել, վորոշհետեւ այստեղ, եւ քանակը փոխառում և վորակի : Յեկո առանձիւ, վոր մեզ մոտ մեծ թվով ավարիստներ են տեղի ունենում հենց այդ թափթափածության ապարատկան տեխնիկական հակողության բացակարագության պատճառուով։

Վերջին, ժամանակներու նավթահանքերում հոր շահագործման դնելիս դուք կարող եք դիմել վոր մաքսիմալ չափով գորապահությունը կերպով են պահպանում և բանկուրուն որ և տեխնիկական անհնակազմը : Մի թիւ ուղինակելի աշխա-

Յես վճռականապես այն բանի կողմն եմ՝
զոր բարձրացնվի մեր դիրքելուուների, նավթա-
հանքերի դեկավարների դերը. նրանց համար աւ
խատանքի շատ ավելի լավ պայմաններ ստեղծ-
վեն: Սալայն պետք ե ջախջախիչ հարգած հա-
ցընել դիրեկտորների, բժիշների քարտուղարների
և պրոֆորձիչների մանր-բուրժուական թափ-
թիվածությանը: Մենք մարտունակություն ենք
պահանջում մեր գյուղական կոմունիստներից:
Այդ կոմունիստների տոկունության նշանը վո-
րոշում է մթերման կամսպանիաներում, յերբ
պետք ե համորեն պայքարել կուլակի դեմ, կազ-
մակերաբել գյուղացիական մասսաներն ու կոլ-
խողնիկներն՝ պետական պարտավորություննե-
րը կատարելու գործում:

Եեվ մի՞թե ձեռնարկներում կոմունիստի
մարտունակությունն ու տոկունությունը նշանը չի
վորոշվում նրա ակտիվ պայքարովը աշխատան-
քային դիցիալինայի համար, այն թշնամու, վոր
խցկվել ե Փարքիկան, գործարանը, նավթահան-
քը: Մի՞թե ձեռնարկում կոմունիստի տոկունու-
թյունը չի վորոշվում նրա ընդունակությամբ՝
ակտիվ կերպով պայքարելու բրակի ու պարա-
պուրդների մասին արգած դեկրետները կատարե-
լու համար, պրոգուների մասին գեկրետը, հա-
սարակական սոցիալիստական սեփականության
անձնունմիւնիւթյան մասին արգած դեկրետը
կատարելու համար: Մի՞թե հանդուրժելի ե այն
պիսի գրությունը, յերբ պրոդուչչիկը վատ չի

ապրում, վորովհետեւ նրան բնակարանից չեն
հանում, նրա քարտը չեն առնում, և հաճախ ել
ուղղակի չեն արձակում գործից: Պետք ե հիշել,
զոր յերբ պրոգունչիկի քարտը չեն առնում, այդ
պիսով այնպիսի կարգ են սահմանում, վոր լոդը
նյութական բարիքներից տղամում ե ազնիվ, գոր
ծին անձնավեր բանվորի հաշվին:

Մի՞թե հանդուրժելի ե այնպիսի դրություն-
նը, յերբ «Փարկումունա» նախաշենարանում հար-
յւորավոր կոմունիստների աշքի առաջ յերկար
ժամանակ կարգմակերպված ու մասսայական կեր-
պով հափշտակության եր յենթարկման պետա-
կան գույքը: Մի՞թե այդ չի ցուցց տարիս կոմու-
նիստների դասակարգային հեղափոխական գդաս-
տության վորոշ չափով բժանալը: Պետք ե ուղ-
ակի ասել, վոր մեզ մոտ թերապնահատվում ե
թե պրոգուների մասին դեկրետի և թե հասա-
թե պրոգուների մասին դեկրետի և թե հասա-

թե կատարական սոցիալիստական սեփականության ան-
ձնունմիւնիւթյան դեկրետի քաղաքական ու տրն-
տեսական նշանակությունը:

Ահա ինչու, ընկերներ, յես գտնում եմ, վոր
բազմի կոմիտեն իրավացի եր, յերբ վճռականո-
րեն հարվածեց թափթիվածությունը, աշխատան-
քային դիցիալինայի խախտման կոնկրետ հան-
ցավորներին, սանձարձակությունն ու դատարկա-
պորտությունը, վորովհետեւ այդ բոլորը վիսա-
վոր ու վճռական պատճառն եին նավթահանու-
թյան, հորափորման և նավթի վերամշակման
գործում յեղած ձեղբածքի:

Չարբորդ պատճառը — այդ նախթահանքերում շահագործման հորերի վարչության վերակարգմությունն անկարող կերպով տանելն է, այսպիս կոչմած «յերեսնյակների» մեքենայորեն արմատացնելու հարցը։ Այդուղի ի՞նչ միայն է թույլատրվել։ Տնտեսական դեկանարությունը հորերին մոտեցնելու ճիշտ գաղափարը մեքենայաբար և կիրառել և դրա հետևանքով զործերի գրությունը վոչ թե բարելավիլ, այլ վատացրել են։ Վատացրել են նրա համար, վոր «յերեսնյակների» այդ մեքենական արմատացումը անդիմություն և առաջ բերել։ Այդ վատ և ազգել մանավանդ և նինյան ու Ստալինյան ռայոններում։ Զե վոր առաջ գրուպպայրում կային արհեստանոց, հավաքարան, տեխնիկական կադրեր։ Գետք եր գրուպպաներն ապահովուրացնելու գծով գնալ, սակայն այն պարբերում, վոր նոր կարմաքած ամեն մի դրույթագա վոչ միայն ձևավան տնտեսչաշխիլ ունենար, այլ և բոլոր պարբերները տնտեսական հաշիվի համար։ Ի՞նչ միտք կար յերեսնյակները մասսայորեն հաստատելու, յերբ նրանցից շատերը բոլորովին մնացել են առանց տեխնիկական զեկավարության, յերբ յերկու յերեսնյակ նախթը միհամարաբարան են թափում և յերբ պայմանը չի կատարվում, չի իմացվում, թե վո՞ր յերեսնյակի հաշմին և պլանի թերակատարումը։ Մի՞թե այդ տիպիկ անդիմություն չի։ Մի՞թե «յերեսնյակների» մեքենական արմատացումը չի հասցընել մեխանիզմների, վերամբարձների վոչ ուղիղութ

ուղագործման։ Բացի վրանից, այդ մեքենական արմատացումը կատարվել է և բանվորների, և ինժեներատեխնիկական ուժերի մեջ թափի կարծիքի հակառակ։

Դեռևս 1932 թ. մարտի 29-ին Ազգենթին կից նախթահանքային վարչության խորհրդակցության մեջ նախադպուշացման ձայնել են լովել այդ վերակազմությունը կիրառելու գեմ։

Հնկ. Բորցը՝ Որընկերեակ անվան հանքի դեկանարն ասել եւ—

«Եյժմ իսկ, յերբ տնտեսհաշիվը զեռ չի ամրագնվել վոչ նախթահանքում, վոչ ցեխում, ևս առավել վոչ գրուպպայրում, յերեսնյակում տնտեսհաշիվը հարց բարձրացնելն անժամանակ ե։ Մենք գրուպպաներում չենք կարգանում կարգավորել տնտեսհաշիվը, չկան ԱՄՊ ջանառու միջոցները։ Զի կարելի մեխանիզմներն ամբացնել յերեսնյակներին, վորովհետեւ մեզ մոտ մեխանիզմները քիչ են»։

Հենց միենուին նախթահանքից ընկ. Ֆեղուսեմիքը համոզեցուցիչ ասել եւ—

«Դմիար ե «յերեսնյակը» տնտեսահաշիվ անցկացնել, «յերեսնյակի» նախթահանքության հաշվառ չկա։ Իսկ չափերով (գասեր) այդ ճշգրիտ չի»։

Ցես ձեզ բանվորների մի շարք կարծիքներն եւ կրերեմ։

«Լավ են յերեսնյակները, յերբ մենք կուրութիւն ենք աշխատում։ Զեինք իմանում, թե մեր

«յերեսնյակը» վորքան նամիթ եւ տալիս, վորով հետեւ Ե-րդ և Յ-րդ յերեսնյակի հանած նամիթը միասին եր հաջոյի առնվում: Այժմ յերեսնյակներին վերջ տալուց հետո ամելի պարզ կլինի, թե վոր գրուպպան/ինչքան նամիթ եւ տալիս և ուր պիտք եւ ուղղել ուժերը» (Հայրապետյան, իլիչի բուխտա):

«Բուխտան իր պլանը նաև նրա համար չի կատարել, վորովհետեւ շարունակվում եր վերակազմության տեսդը: Անմիտ վարմունքների պատճառով յերեսնյակներում այնպիսի դրություն եր ստեղծվել, վոր մի շարք բանվորներ չեին ճանաչում իրենց զեկուավարներին և միայն աշխատավարձը վճարելիս իմանում եին, թե վոր յերեսնյակին են ամբացված իրենք: Մի-

«Ա-րդ «յերեսնյակում» Հորեն ուսումնասիրող չկար, վորովհետեւ տեխնիկներ չկային, թե արդպիսի հանգամանքներում կարելի ե արդ Փինուլը կատարել» (Բուխտայի 2-րդ և 3-րդ «յերեսնյակների» բանվորների ըրջանում տարածված վարձիք):

«Այդ նշանակում եւ գլխիվար վերակազմություն: 28-րդ «յերեսնյակում» չկար վոչ մի ինժեներ, տեխնիկ ել չկար, հօրերի Յ-րդ մասը, վորպես կանոն կանգնած եր, յերեսնյակը վոչ միայն արհեստանոց, այլ և ստանոկներ ել չուներ: Ահա վորտեղ եւ թաղնված պլանը չկատարելու պատճառը» (Մամեդ Ալիբեկյանի առողջապահության 2-րդ գիր):

Վրա համար ել Հորերը կանգնում եին, և կային ավարիաներ: Վճռական «յերեսնյակներն» եին բերում չուզումի փակիչներ, վոչ վճռական ները պողպատի: Դե յեկ, ու պլանը կատարիր: (Պատիշեկ, Լենինյան ուայոնի 2-րդ ցիկ):

Ծնկերներ, յես կաթում եմ, վոր Բագիկ Կոմիտեն ուղղիղ ե վարմել, յերբ վերջ ե տվել այդ անմիտ խաղին և ընդունել ե ձեզ հայտնի վորոշումը:

Հինգերորդ պատճառը—այդ հորավորման խիստ հետ մնալն ե, վոր մինչև այսոր ել տեղի ունի: Յես մեջ չեմ բերի խայտառակ թվերը, վորովհետեւ նրանք հանրածանութ են: Խորը և մասնակորապես տուրքինային հորավորման տեխնիկ կայթի յուրացումը խիստ թույլ ե: Պետք ե ասենք, վոր մեր կադրերն այստեղ մի քիչ յերես են առել: Յերբ աշխատանքի վորոշ միերականուցում ե պահանջվում, յերբ պետք ե ամելի խորը փորել և այդ գործի տեխնիկան յուրացնել—այդուեղ չատ բան ե պահպառում: Արդյոք, մենք կարո՞ղ ենք կարճ ժամանակում յուրացնել այդ տեխնիկան տեխնիկան արդերերով, վոր իր արամագության տակ ունի Աղջուկիթը: Անշուշտ կարող ենք, վորովհետեւ մենք կադրերով, չարուաստ ենք. մենք ունինք և հին փորձված կադրեր, մենք ունինք ինժեներների տաղանդավոր յերիտասարդ կադրեր: Եթև նրանք քիչ չեն, ընկերներ: Պետք ե միայն ճիշտ կերպով պատավորել այդ կադրերը, հետ քաղել ծերերին և միաժամանակ կադրե-

զանալ ամելի համարձակորեն առաջ քաշել յերի
տասարդներին: Միայն պետք է, վոր հորափոր-
ման Փրոնտում ել մեզ մոտ աշխատանքը հատուկ
կերպով կազմակերպված լինի, պայքար մղվի
պլանը կատարելու համար, պայքար թափթափա-
ծության գեմ, խոհուն վերաբերմունք դեպի ա-
վարիանեցը, դեպի այդ ավարիաների անալիքը,
պետք ե, վոր հորափորման պրոբլեմների շուրջն
ավելի լավ աշխատի մեր տեխնիկական կադրերի
ստեղծագործ միտքը: Պետք ե, վոր Ազնեվիթ ա-
մուր կապ հաստատի այն գործարանների հետ,
վորոնք սարքավորում են պատրաստում, մասնա-
վորապես խորը հորափորման համար: Սարքա-
վորումների հարցը մնասկան հարցերից մեկն ե:

Մեզ մոտ կենտրոնացած ե բուրգերի և ֆեոդի
հորերը տանող ճանապարհների կառուցումը:
Նավթահանքերի հորափորման բաժինների և
բուրգերն ու ճանապարհները կառուցող կազմա-
կերպությունների փոխհարաբերությունների մեջ
շատ պակասություններ և անհատություններ կան:
Պետք ե մտածել—արդյոք, նպաստակահարմար չի
լինի՞ յեթե վճռական նավթահանքերում (լինին-
յան, Ստալինյան և Որջոնիկիձեկի անվան առյուն-
ներում) մենք ստեղծենք մեր կառուցողական կազ-
մակերպություններն այնպես, վոր Ազնեվիթի ուղե-
բատիվ պազարատի ուշադրությունն ամբողջովին
գործադիր նրա ուայուններին: (Զայն—վաղուց գո-
րծադակի ե)

Հորտոփորման պրանի կառուրման հետ կապ-

ված հարցելի ումբովը զումարը հարկ կլինի Բագ-
վի կոմիտեի պլենումից հետո հանգստմանորեն
քննարկել և հաջողացնել, վոր այդ պլանը կա-
տարվի: Յես նպաստակահարմար եմ գտնում Բագ-
վոմի պլենումից հետո հրավիրել հորափորների
Բագվի համապատաքային կոնֆերանս:

Եկա վերջապես հստամնացության վեցերորդ
պատմաքառ թագաված ե, յեթե կարելի ե այսպիս-
արտահայտմել, աշխատանքի յուրատեսակ մոճի
ժեղ: Այդ դեկարտցիաների, հետո իր շրջանում
փոխազարձ վողջույնների ու սիրավերություննե-
րի, անպատճառ «ոլուխ ունենալով»-ի վոճը
(Ծիծաղ): Այդ աշխատներների ընորությունն ե,
կախված նրանից, թե ով ում ե ձայն տալիս կամ
վորի «արդյոն» և համարվում: Այս գոլորն, ընկեր
ներ, անշուշտ դրսից բերված են, բոլցելիկան
չեն: Միթե կարելի ե աշխատել և այնպիսի
բարձ ու մեծ ժողովրդական տնտեսություն դե-
կավարել, վրապիտին մենք ունինք Աղբյրեցանում,
առանց վոխազարձ քննադատության, առանց ու
ժերը կանոնավոր կերպով բոլցելիկորեն դասա-
վորելու: Այստեղ ըստ արժանույն մեծ հարված-
ե հասցրվել առամանչչինյային ու զրուազովչչի-
նային, սակայն զրուազովչչինյայի դեմ մղմած
այրէ միանգամայն ուղիղ պայքարը չի կարելի իր
հարկադրությանը զիրածել, չի կարելի ամեն մի
քննադատողի մեջ տեսնել անպատճառ զրուազով
չչինյայի սաղմը:

Մեզ պետք են վոչ թե փոխադարձ սիրավի-

բություններ, այլ վիտավդարձ քննադատություն։ Զի կարելի վոխագարձ վասահություն մինել առ ունց ստուգման։ Մեղ վոչ թե դեկլարացիաններ ու վոխագարձ վողջուններ են հորիզոնը, այլ աշխատանքի մեջ սևագիր գործառնակաւթյուն, Մենք պետք են վճռական հարցած հասցնենք տառամանչչինայի մնացորդներին, վորն արտահայտում են մարդկանց այն ակղքունքի համաձայն դասավորեցի մեջ, թե ով ումն են ձայն որ վել և վորի «մարդն» են համարվում և վոչ թե ըստ այն ակղքունքով, թե նրանք վորքան են նըմիրած կուսակցության գծին և ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) հենակությունի պրակտիկ քաղաքականությանը, վաշը ըստ նրանց ընդունակության և գործնականության ակղքունքի։ Գետք են վճռական հարցած տալ այն պրակտիկային, յերբ մարդիկ համախմբում են վոչ թե ակղքունքային դիրքերի, այլ անհատների շուրջը։ Յես կարծում եմ, վոր կարճ ժամանակում արդ հարցի մեջ մենք պնդուական ընթացք ենք բնել և հետեղական կերպով մենք մինչ զերծ կատար կատարությունը կրաքանչ այնքան ու կատարելու «հակասությունների վրա խաղալու» նկատմամբ։ Յես կարծում եմ, վոր մեզ մոտ Անդրյանիկովի և Աղբյումկուտի (բ) Վենտկովի ներկա զեկաւարությամբ՝ կան ամեն պայմանները, վատահ հաստատուն, կայուն ու ստեղ

ծակործական աշխատանքի համար, իսկ Անդրյանիկանի առաջալիոր պրոֆետարական կազմակերպությունը—Բարդիկ կազմակերպությունը միշտ յեղել են պետք և այսուհետ ել այն չաղախը լինի, վորն ամբապնդում է Անդրյանիկասյան հանունի, Փորն ամբապնդում է Փեղերացիայի կապերը։ Իսկ «հակասությունների վրա խաղալ» ցանկացողներին մենք պետք են ասենք, թե այսուեղ «բորսա» չի։ Իր ժամանակին վոչ փոքր չանցերով ամեն թեքումների դեմ պացքար մդելով ընկա։ Մերգոր Արջոնիկինի դեկրտարությամբ ստեղծվել է Անդրյանիկասյան հանրապետությունների Փեղերացիան, վորը մեր կուտակվության ազգային քաղաքականությունը Կրանքի մեջ կերպուելու գործում որինակ և յեղել և այսուհետև ել որինակ պետք է լինի։ Դժբականաբարը, մենք գետ ևս առաջալոր կազմակերպություն չենք սոցիալիստական տնտեսության Փրոնտում մզմուղ ամենորյա համառ պայքարի մեջ։ Յես կարծում եմ, վոր մենք այն բանին կհասնենք, վոր այս ասպարիցում ել մենք մեր կրտսելցնելության մեջ առաջաւոր վոր կարգմակերպություններից մեջը կեննենք։

Սիամ կրիմի մասնելլ, թե աշխատանքի այն վոճը, վորի մասին յես կերը խոսեցի, չի արտահայտել տնտեսության մեջ։

Այդ վաճը, վորի մասին յես խոսեցի, չի դարտիկարսկում, այլ այլամերում և կադրերին։ Քջիների քարտուղարներից մեկը (կարենը չի վորը) հողված է զրում նավթահանքի թեր-

թում, վարդակական տիբասվեսում և այդ վոչ բոլշևիկյան վոճը «Մեր ըջիջը քարտուղարի զվահավորությամբ...» Դա ինքն իր մասին և թերթում գրում: Մէջթե այդ առանձին, յերբեմն վոչ վատ մարդկանց այլասերման նշան չե: Կամ քառակարգին մի ուստիոմի բուրրոն (կարեոր չի վորը) վորոշում և կայացնում Աշխատանքային գրութիւնանով պարզեատրել Բարդի Կոմիտեի քարտուղարներից մեկին: Ինչ եք կարծում, ինչ՝ համար: Նրա համար, մոր նա Բագկոմի կողմից ամրացված և յեղել ցեխերից մեկին՝ ճեղքվածքին վերջ տալու համար: Բատ վորում արե անց և կացիում հարվածայինների հավաքի վորոշումով: Ընկերներ, դա միթե կոմեդիա չե:

Ահա թե ուր և հասցնում իր եյությամբ այդ մանր — բուրժուատիան, վոչ բոլշևիկյան վոճն աշխատանքի մեջ:

Ահա թե ինչու իմ կարծիքով, Բագվի կաղմակերպությունը համանություն կտա, յեթե մենք ասենք — վոչ թե փոխարքարձ վողջույններ ու սիրալիք խոսքեր են հարկավոր, այլ փոխարքարձ քննադատություն ու ստուգում, վոչ թե պերմանենան ճոճուան խոսքեր անպատճառ «գլուխ ունենալով»..., այլ աշխատանքի մեջ խորին սևագիր գործառնականություն, վոչ թե զելլարացիաներ ու յեղուամներ, այլ ամենորյա կոնկրետ պայքար նախթի ամեն մի տոննի համար, ամեն մի մետր հորակություն համար, նախթի վերամշակման

պլանի համար, զարնանացանը հաջող տանելու համար, Բագվի ու Աղբյուջանի բոլոր պետական սպառավորությունները բոլչելիորեն կատարելու համար:

Ընկերներ, ահա այն պատճառները, վորոնք մեր նախթային ֆրոնտում նպաստեցին ձեզքածքին և այն խնդիրները, զոր մեր առաջ են կանգնած նաև նախթի համար մզկող պայքարում:

Ես միայն հանգույցային հարցերը չըշափեցի, վորոնք առավելապես կապակցված են նորափորման ու նախթահանության պլանի հետ: Ես գեռ չեմ շոշափել բազմաթիվ հարցեր, մասնավորապես մեր նախթաթիոր գործարանների, նախթային տնտեսությանը ապաստիող գործարանների աշխատանքի հարցերը, նրանց արտադրանքի վրակի մասին, մասնավորապես թե ինչ կարեւություն ունի Նմիդուի անվան գործարանի արտադրությունը նախթի պլանի համար մզկող պայքարում: յես չխոսեցի, թե անհրաժեշտ է վճռականապես հաղթահարել բյուրության տիզի տարրերն Աղնեսթի կենտրոնական ապարատում, նրա մեջ թարմ ուժեր մտցնելու անհրաժեշտության մասին—վորովհետեւ յես ինձ համար խնդիր չեմ դրել ամեն ինչի մասին խոսել, ևս առավել, վոր այդ իմ ուժից վեր և, վորովհետեւ աշխատանքի առաջին ամսում մենք ատիպած ենիք մեր ուշագրությունը կենտրոնացնել նախթահանությունը բարձրացներու վրա և այդ կողմից մենք վորոշականության հասել ենք, Աղբյուջկուսի (թ) Կենա

կոմի և Բագկոմի միջոցառումների հետևանքով, ՎեԿԱԳԵ-ի (թ) Անդրյանի կոմի ողնության և կոնցեռնության վեհապետական համակարգով հունվարի ու փետրվարի առաջին կեսի համեմատությամբ մենք որական համարմատանությունը 6000 տարեկանուն բարձրացրել ենք, մարտին մենք նաև մատանության ավելի բարձր պլան սահմանեցինք, քան այդ առաջ տարեկան պլանով երբ բաշխված են մենք մարտի սկզբին հասանք այդ բարձրացրած պլանի 100 տակասային կատարմանը։ Մենից առաջ են դնում Ստալինյան ույյունի բոլշևիկ բանվորները և ինժեներատեխնիկական անձնափագեր։ Ճշմարիտ և արատեղ ել դուրսի ծանրությունը տանում է Բուլհարան, վրորդհետեւ հին Հրապարակում հետամնացություն տեղի ունի։ Մի շաբաթ ուսումնիեր գետ հետ հն մնում, իսկ Լենինյան ուսյուում հետամնացությունն այն հասարակ պատճառով և տեղի ունենում, վոր այնտեղ ուշք չեն դարձնում 200 հին հորերին, յերագերով մի նոր շատրվանով ծածկել պակասար։ Միդ ամենալավագուկար հայեցակետ և, այդ վեհասակար «շատրվանային» հոգեբանություն և։ Առանց ձեռքիրը ծալելու պես և կոմի ամեն մի նոր հորի համար, տեխնիկայի կանոնների համաձայն կազմակերպված հունի մեջ մոցրած ամեն մի չափը մարմարի համար։ Բայց ով և ամել, վոր հին հորերին, վորոնք միասին առաջ տաղիս են նաև համարմատանության ահապին տակսուր, չպետք են ուշք դարձրնել, չկայի ով հորերի կործը բարեկամիւությունը։

Մի ամավա ընթացքում, մեր ձեռք քերած մի ջին որեկան 36 հազար տոնն նախթը (այդչափ չի յեղել 1932 թվականի մեծամասնության ընթացքում), ցույց ե տալիս, վոր բոլոր պայմանները կան պլանը կատարելու համար։ Մյու պլանը շինարարեւու «որդիկափի պատճառների» բոլոր մունեաթիկների, բոլոր վավանների ու թերու հավատների ուղղակի աշխին և դարձում։ Խորհրդային դային Միության ծանր արդյունաբերության ժողովագում հանձին ընկայ առաջ, միդ շատ և ոգնում, յիս համոզված եմ, վոր նրա ոգնությամբ վոչ Ֆիայն մենք կկատարենք, այլ և կղերակատարքներ 1933 թվի պլանը։ Այսահեղ մենք միայն մի բանի մասին պետք ե պայմանինք։ մի ամավա ընթացքում ձեռք բերածը միայն վոչ մեծ ակդրանափառությունն է, վոչ մի մեծ հաջողություն չկա, հանցանք և ինքնախարի ուրբաւն կիթներ հարցն այդպիս մեկնարանի։ Մեր խնդիրն է 100 տակուր ամբացնել ինչ ել լինի, ծածկել հունվարի և վետրվարի պակասար և այդ ամբապնդել վոչ միայն անտեսական ոչխառապի հետագա բարեկամություն, այլ և մեծ առանցքի հետագա բարեկամություն և բանվորների մասարկափման բազավայտում և բանվորների մասարկափմական մնալիք ամիել լիով կարարումն ու հասարակական մնալիք պահել վարդապետական կայի բարձրակարգիւու պործում։ Պետք է կազմակերպմակերպիւու կայի բարձրակարգիւու պործում։ Պատք և անհրաժեշտ պության առաջ գնել, վոր անհրաժեշտ պության առաջ գնել, վորով կերպով բարձրացնել տեխպերը, վորով հետիւ յերկրորդ յիուամսյակին որեկան մենք պետք

Ե ստանանք ավելի քան 38.000 տոնն, 3-րդ յեռամյակին ավելի քան 40.000, 4-րդ յեռամյակին՝ 44.000 տոնն:

Ընկերներ, այդ թեթև խնդիր չեւ:

Տնական բնագավառում — նաևթի համաց մըմուղ պայքարի հարցի ծանրության կենտրոնը — դա հորափորությունն է: Այս տեղամասի վրա պիտի կենտրոնացնենք մինք մեր ուշագրավությունը:

Մենք պետք եւ լուրջ ուշադրություն դարձրենք Սպնելիթի յերկրաբանական և հետախուզական աշխատանքներին և, գուցե, Բագվի Կոմիտեի արշենումներից միկում լսել զեկուցում այդ հարցի մատին, վրորութեանելի չի կարելի աշխատել. Հետանիքարները չիմանալով: Յերկրաբանական-հետախուզական աշխատանքի բնագավառուը վատ հիմքերի վրա չի դըրված, մենք այդ բնագավառում ունենիք լավ կաղըեր, դրանց թվում յերկրաբանութ, ընդունակ յեկտարանավոր մարդեկ: Աշխատանքն այս բնագավառում պիտի դնա, առաջին, ճին տարածություններում խորը հորիզոնները յուրացնելու գըծով, յերկրորդը, նոր ուսուններ յուրացնելու գըծով, վորոնց արդյունաբերական նշանակությունն արդեն հայտնի է (Կալար, Փութա, Լոկ-Բատան, Սուլութթավա, Արտեմի կղզին, Ալյաթի սայոնը և այլն) և վեցջավակն յերրորդը, նոր ուսուններ հայտնաբերելու գծով: Ճին տարածություններում խորը հորիզոններ յուրացնելու պը

բորբեմք դյուրիին չեւ, այդ բնագավառում պիտի եւ համար բոլշեիկյան ալայքար տարպի: Մենք պիտք եւ ակտիվ կերպով զարդացնենք հորափություններում, վորոնց արդյունաբերական նշանակությունը հայտնի է, միջտ բաշխենք նյութական ուսուրաները, ավելի մեծ ուշադրություն դարձնենք այդ ուսուններում բնակարանային-կենցաղային հարցերին, մենք պիտք եւ հաստատուն և հանելողական կերպով յուրացնենք նոր բացվող հորիզոնները:

Յես կարծում եմ, վոր Աղքակոմկուտի (բ) Բագվի կոմիտեն ճիշտ և վարժել, յերբ Փութայում, Լոկ-Բատանում, Կարա-Զուլիսուրում և Արտեմի կղզում տակածել և անմիջապես Բաղկոմին յենթարկվող կուտկոմները: Մենք պետք եւ լրջորեն ձեռք դարձենք նոր ուսուններին, վրորութեան պիտի շահագործման մեջ են մտնում, վորսեսզի նրանց ավելի բարձր մակարդակի հանցնենք, ամբացնենք կաղըերով, ամբասովնենք նյութապիտու: Այդ նոր ուսունները դոյցություն ունեցող նավթային տնտեսության բարզացից անմիջական մոռիկության մեջ են գտնվում, իսկ այդ շատ բանով դյուրացնում և մեր աշխատանքը: Միան գամայն ավելնաւրյուն եւ, վոր մինք չենք մարտող իոր ցընել հետանիքարը և չհոգալ նոր ուսունների մատին, յերկրաբանական-հետախուզական աշխատանքի մեջ ջամփակի մեծ չափով ելեքտրո-հետախուզություններ կիբառեյու մասին և ընդհանրապես աշխատանքի այդ ֆրոնտին պիտի պատշաճ ուշագրություններ:

2. ԿՈՒՍ-ՄԱՍՍԱՎԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆ ԱՎԵԼԻ ԲԱՐՁՐ ԱՍՏԻՇԱՆԻ ՀԱՍՑՆԵԼ

Յեռ արդեն ասացի, վոր ամբակնղել ձեռք բերած արդյունքները և առաջ գնալ կարելի և մերայն այն պայմանով, յիթե մենք կարողանանք կուս-մասսայական աշխատանքն ավելի բարձր ատափհամեի վրա դնել: Այդ իրավունք ունի պահանջելու մեղնից — պրոլետարական առաջավոր կազմակերպությունից — Անդրկոմիասը: Մենք կարող ենք, և պետք և աշխատանքի որինակներ կարող ենք, և պետք և աշխատանքի որինակներ տանք, մինչդեռ անվիճելի է, վոր մենք այստեղ ևս հետ ենք մնում այն ինտիրոնից, վոր կանգնած են Բարզի կազմակերպության տուաջ: Յեռ կարծում եմ, վոր այդ հետ մնալը ևս հետևանք և անկայունության, կազմակերպության պերեմենա կերպով ձիգ տալուն, վորը հաճախս հետ և քաշվել նայթի համար մղվող կոնկրետ պայքարից, կոմունիստների դաստիարակության որդառնական աշխատանքից, կուս-մասսայական աշխատանքության գաղաքական աշխատանքի վրա լուսավելուց: Մեղ մոտ կան մի կարգի ընկերներ, վորոնց աշքին գիշեր ու ցերեկ յերեմային են խակախան ու կարծեցալ գրուպովչչինների ուրախականներ: Դա ևս անկայուն հավասարա կը ըստության հետեւանք է: Մենք կենտկոմում քըննել ենք նախկինացին, վեկառապետից և այլ աշխատանքի համար այժմ հանված բարտության վրա:

Գրուպովչչինի շարքն և դասել այնքան մարդկանց վորոնք տեղին քննադատություն են Երջկոմի աշխատանքը, — նա, այդ քարուության անհարմար գրության մեջ և մնացել, համարյա ամբողջ ակտության մեջ և մնացել ամբողջ կազմակերպությունը, կայրիկած և յեղել «գրուպովչչիններ»-ից (ծիծաղ): Իսկ զուք կարծում եք, թե այդ քիչ և հետ քաշել կազմակերպությանը կոնկրետ դուժերից: Յես արդեն ձեզ ասացի, վոր այդ հանգամանքն աղդել և նաև նավթային տնտեսության գրության վրա:

Պետք և աշխատանքում վստահություն ու կայունություն ձեռք բերել, զա տառջին և անհամացու պայմանն է: Վստահություն և յետանդ զեկավարող կադրերի աշխատանքում կարող ե լինել միմայն կոլլեկտիվ դիկայլարության պայմանականության մասին ուղակերտիքի, բայց անստեսության վճռական ողակների համարի, բամբակի դիկայլարությունից հեռացը վել են վոչ քիչ դիկայլար՝ ընկերները: Իսկ միթի կարելի և լուրջ կերպով խոսել կոմունիստների, բանվորների գաղաքարակության մասին, կուսամասսայական աշխատանքի մասին, այլ խնդիրն անջատելով տնտեսության կոնկրետ հարցերից: Առանձան շնորհացին և գրուպովչչինացին Բանզիի մեջ կազմակերպությունը ջախջախիչ հարված է մեջ կարգական աշխատանքի համար այս բոլոր պայմաններ մադրության ուղեից այս բոլոր պայմաններ մադրության վրա:

իր, վորապեսզի մենք ունենանք մի կուտանկցական կամք, վորապեսզի մենք ունենանք խսկական բոլչե վիկյան կոլեգիալ աշխատանք : Կոլեգիալ աշխատանքը նշանակում է, վոր դեկանար կոլեգիալ բոլոր անդամները մասնակցեն տնտեսության ու կազմակերպության ներկուսակցական կյանքի բոլոր կարեռը առաջնորդյան հարցերի քննարկմանն ու լուծմանը : Պետք է, վորապեսզի կենսությունի և Բագ կոմի բյուրոները չի բարեկանալ քարտուղարություններով, պետք է, վորապեսզի դեկանարող կու լիկութիւնի յուրաքանչյուր անդամ պատասխանություն գտա և փաստապես պատասխանառու լինի աշխատանքի համար : Եթո կարծում եմ, վոր բոլոր ընկերները կարող են հաստատել, վոր մեր մի տժավար աշխատանքն ընթացել է կոլեկտիվ աշխատանքի նշանաբանի տակ, վորապարձ՝ քննադատության նշանի տակ, ուղղակի բոլշեկորեն, առանց խղճուկ դիմանադբիտության, առանց փոխադարձ վողջույնների ու սիրալիքությունների : Սակայն, ասում են, սովորությունը յերկրորդ բնավորությունն է : Քննադատում են բարցերաց, գործի համար, տեսնում են՝ վիրավոր վում է : Այնուամենայնիվ մենք պայմանավորվել ենք, ավելի լավ և վիրավորել մեկ մեկու գործի համար, այդ ավելի լավ է, քան յեթե մեր վատ գործերի հնանեանքով մեղնից վիրավորվի Բագվի պրոլետարիատը, մեր ամբողջ յերկիրը, վորին մենք լիովին չենք տվել նաևթը, բամբակը, վորի

առաջ մենք չենք կատարել մեր պետական պարագաներությունները :

Վոչինչ, ընկերներ՝ Կոլեգիալութի մեկ, յերկու անդամ, ապա ինքն ել կամոզպի, վոր այլպահութիւնը լավ է, հասարակ, բոլշեկորեն : Ընկերին վիրավորել վախենալուց ավելի վատ վոչինչ չըստ կա, յեթե այդ պահանջում ե գործը : Թուլությունը մարդկանց նկատմամբ վերջ ի վերջո կործանում է մարդկանց : Կարելի է և պետք է մտերմական հարաբերություններ ունենալ ընկերների հետ, համաձայնով այդ՝ բառի վոչ քաղաքենիսական իմաստով : Սակայն ընկերների միջն յեղած մըստերացությանը ևս պիտի անպատճառ նայել նրանից յուրաքանչյուրի պետության հանդեպ ունեցած պատասխանառվության տեսանկյունով : Մի այն այն բոլշեվիկն է լավ, յերբ նա գործի համար կարողանում է վիրավորել իր ամենամոտիկ ընկերոջն ել :

Մի նկատողություն ևս նախ քան կուսամասայական աշխատանքի կոնկրետ հարցերին անցուայի համարները անցուայի համարները : Այստեղ յերբեմն «անհարմար» ե համարնելը : Այստեղ յերբեմն հարցի մասին, հաս վում այս կամ այն կոնկրետ հարցի մասին, հաս կանալի ե, կուսակցության գլխավոր գծի համարը մարմարովով պայքարի պղանում իր տեսակետն ունենալու ու պնդելը : Այդ մոլորություն ե, ընկերներ : Հարկավոր ե՞ն արդյոք, ապաշուտյներ, վոր այդ մոլորություն ե : Զեկան ավելի վատ մարդիկ, քան միջանգանդ ու անիրոս մարդիկ :

Լավ և ասել իր ժամանակին Ֆեյերախը —

«Մարդը տարբերվում է կասպիկից իր տեսակետով»:

Ի՞նչպիսի պայմաններ են անհրաժեշտ, վորապեսի առաջ շարժվի կուս-մասարարկան աշխատանքը:

Յես չեմ կրկնի այն ընդհանուր և կոնկրետ դիրեկտիվների մասին, ովրոնք առանձնապես ցայտուն կերպով դրվել են միջտ ընկերության վրչի յելույթներում։ Յեթե դուք վերցնեք նրա բոլոր բանամոր ու գրավոր յելույթները — դա կուս-մասարարկան աշխատանքի մի ամբողջ սիստեմ, դպրոց է։ Այսինու կայանում են նրանում, վորապեսի կարողանանք այդ դիրեկտիվները կիրառել մեր կոնկրետ պայմանների համաձայն։

Իսկ ինչո՞ւմն են կայանում մեր աշխատանքի թերությունները։

Առաջիմք, վոր աշքը և զարնվում, դա կուսակցական դեկալարող որդանների և առաջին հերթին ուսցիումների անքավականաշափ ուշադրությունն եք քիչների գաղափարական կուսակցական կյամթին։ Տնտեսության հարցերով ծանրաբեռնված՝ մեր ընկերները թույլ են հետևում կոմունիստների դաշտամարական կյամթին, թույլ ուշադրություն են զարգնում շահագուց կարենք քաղաքական հարցերին։

Դա անթույլատրելի է, ընկերներ։ Զի կարելի, ի՞նչարկեն, իսկական կուսակցական աշխատանքը (կոմունիստների դաշտամարակման պրոբլեմը) անջատել տնտեսության կոնկրետ հարցերից,

վորովհետեւ այստեղ անխպելի դիալեկտիկական կապ կա։ Սակայն, յեթե մենք լրջությամբ նաև յենք, թե ինչպես են մեր ուսկումները, կուսակոմ ները հետեւամ այն բանին, թե ինչպես և խօսում կուսակցական կյանքի յերակը բնիջներում, ինչպես են մեր կոմունիստները դիմումում դաշտամարական գեղանքով կ այդ կապակցությամբ ինչպես են նրանք կուսակցության լոգունդները հասցնում բանվորական մասամբներին, — մենք միամող վենք, վոր այդ բնադրավառում աշխատանքը մեզ մոտ կանդնած է շատ ցածր մակարդակի վրա։ Դիսցիպլինան կոմունիստների մոտ թույլ են, առաջին հերթին, արտադրությունում, ամեն տեղ չեն, վոր կոմունիստներն ավանդաբար դիեր են խաղը, ի՞նչ արժեն միաթիրը։ Բազմիկազմակերպությունում անդմատվաճարները 1932 թ. վրա մարել են միայն կուսակցությունն անդմանների և թեկնածուների 53.8%-ը։ Միթի զա խայտառա կություն չեն։ Միթի զա միանդամայն անաբժան ցուցանիւ չեն այնպիսի մի առաջավոր պլուտոնական կարգակերպության համար, ինչպիսին հանդիսանում են մեր Բազմիկազմակերպությունը։ Սակայն չեն, վոր այստեղ, վորտեղ չկա կուսակցական դիտցիալինա, չկա Փինանսական վեհացիության, չկա պետական դիտցիալինա, վորովհետեւ մեկը մյուսից անջատել վուզ մի կերպ չեն կարելի։ Սակազ վաստ և դրված նաև կուսակցական կամ, քաղաքական ինքորմացիոն մինչեւ իսկ ուկ

տիվի համար, գեռ յես չեմ իսոսում բջիջների
մասին:

Սակայն, չե՞ վոր ճիշտ կարմակերպված ին-
քորմացիան, բացատրությունը, բոլոր սուր հար
ժերի պատասխանը — դա անհրաժեշտ դենք և ակ
տիվի և բոլոր կոմունիստների դադարական
մարտունակության համար:

Այստեղից եւ — ամիելի մեծ ուշադրություն
կուսրջիջների գաղափարական կյանքին, ամիելի
մեծ հոգատարություն այդ բործին, ամիելի շատ
ոպերատուլ քաղաքական ինֆորմացիա ակտիվին
ու բոլոր բջիջներին:

Ասում են, ըջի ինչ վոր մի քարտուղար ողո-
չականություն կուցադրել նորմաների և զնահա
մումների վերանայման հարցում: Այդ, իհարկե,
վատ և գործարանի քաղաքական դեկավարի հա-
մար: Բայց ի՞նչ ենք արել մենք, վորպեսդի այդ
քարտուղարին զինենք մասնաւունակ զինքով այդ
հարցի նկատմամբ, — վունչնէ, կամ համարյա
վոչինչ: Մեզ մոտ ընդունված ե, փաստը կատար
վելուց հետո, — հանել, հանդիմանություն ա-
նել, հեռացնել կուսակցությունից: Այդ բոլորն
անհրաժեշտ ե, յերբ հարկավոր ե: Սակայն, մի
այն այդ զինքն ամենենելին բավական չե: Հարկա-
վոր և գաղափարական՝ բաստիարակչական աշ-
խատանք, վոչ միայն կոմունիստներին դպրոցնե
րում և խմբակներում դաստիարակելու աշխա-
տանք, այլ նրա գաստիարակումը յուրաքանչյուր
որիւա կոնկրետ ինդիբների վրա, այն հարցերի

նկատմամբ, վորոնց մեջ կոմունիստը պետք և ա-
վանդաբղում ըինի, իր հետեւից տանի անկուսակ-
ցական բանվորներին:

Ահա ձեզ առաջին և անհրաժեշտ սրայմանը
կուս-մասսայական աշխատանքը բարելավելու
համար:

Եթերորդը — դա կոմունիստների հեղափո-
խական դղասառության մեծ բարձրության վրա
գնելն և քաղաքում: Միթե, կուլակն ու դասա-
կարգային թշնամին միայն գյուղում են գոր-
ծում: Միթե նա չի փոխում իր տակտիկան, —
ինչպես այդ մասին ասել ե, ընկ. Ստալինը Կենտ
կոմի և կվազի վերջին պղինումում, — նաև քաղա
քում: Միթե մեզ մտու գործարաններում և նավ
թաշանքերում չկան դասակարգային թշնամինը
և գյուղից փախած կուլակներ բանվորական զբ-
գեստով: Միթե «Պարկոմունայի» արհեստանոց
ներում ու գործերում կես տարուց ամել չարու-
նակվող մասսայական և կաղմակերպված հափշը
տակությունը դասակարգային խորթ և կուլա-
կային ազգեցության ակտիվ արտահայտությու-
նը չե:

Բարձրացնել բջիջների մարտունակությունն
այդ հարցում — դա կարևորագույն ինչնիր և:
Ավելի մեծ խնդիրներուն և հարկավար դաս-
կարգային թշնամուն հայտնաբերելու գործում:

Եթրորդը — դա աշխատանքի մեջ յեղած չար-
ունի գեմ պայտապելու անհրաժեշտություն և:
Են չեմ ծավալի հարցերի ամբողջ գումարը, ա-

սահմանապես մասսայական - քաղաքական աղբաւացիայի բնագավառում : Յես անձամբ այդ մասին շատ եմ զրել բրոցյուրներում և, յիթե չեմ սխալ գում, անդրկովվայան մամուլում : Վճռականն այստեղ կարյանում և նրանում, վրապեսդի գործարանի կամ Փարբիկայի կուսամասսայական աշխատանքը մեխանիկորեն չփոխադրվի հանքը, վոր տեղ աշխատանքի պայմանները բավականաչափ տարրեր են գործարանային ծրաբաններից :

Կոնկրետ կերպով ինչ և նշանակում հանգերի մրցումն իրար հետ : Վորևէ մեկը լրջորեն մտածել և այդ հարցի մասին : Յես մի ամբողջ ամիսն եմ Յենթամուլովյան աելազանի շախտերում : Սյնանդ յետ հանդիպել եմ այսպիսի փաստի, գրում են, խոսում են, բանաձեր են ընդունում մրցության մասին, բայց այն կոնկրետ հարցին, թե ի՞նչպիս պիտի կազմակերպել մրցումը շախտերի միջն չեն կարողացել պատասխանել, վորավհետեւ այնտեղ ես գործարանային պայման ների մրցությունը մեխանիկորեն տեղափոխել են շախտը : Յեկ, իհարկե, վոչ մի խակական մրցություն շախտերում չեն ունեցել : Բնիկըներ, գուշ նկատել եք արդյոք, վոր այստեղ նավթահանքերում շատ քիչ են խոսում մրցության մասին : Ինչ չո՞ւ : Ի՞նչ և, մեկ մոտ չկան խակական հարաբաժայիններ : Նրանք շատ են : Չեն խոսում և մամուլնել և բուռմ այդ մասին, վորավհետեւ իմ կարծիքով, այդ հարցում չեմ կոնկրետություն, չան-

կոնկրետ մոտեցում գեպի հանքերի յուրահատուկ արտադրական պայմանները :

Բարպի կրտելնովի գործարանի համար գեղարդ մրցել, ասենք թե, Բաթումի գործարանի հետ, չեմ մրցել, ասենք թե, իմ գործում և, նրանք թեկուզ արդ գործով, ինչպես յերեխում և, նրանք թեկուզ արդ գործով : Ենինի անվան (տեքստի) Փարչեն գրադպությամբ մրցել Գյանրիկան կարող հաջողությամբ մրցության չայլի Փարբիկայի հետ : Այստեղ մրցության չայլի նկատմամբ կա հարթված ուղի, հարցելի նկատմամբ կա հարթված ուղիների ուրիշ առաջամայր կազմակերպությունների հարուստ փորձը : Բայց, թե ինչ և մրցուների հարուստ փորձը, ինձ թվում և, վոր այս հարմագիտանքում, ինձ թվում և, վոր այս հարմագիտանքում գեղ մատծված չեմ : Համեմայն գեղը լրջորեն գեղ մատծված չեմ : Համեմայն գեղը պետք ե ունենալ բավականին մեծ մանրադիտամկ, պետք ե ունենալ բավականին մեծ մանրադիտամկ, այդ մրցության տարբերը տեսնելու համար : այդ մրցության տարբերը տեսնելու համար : Նավթահանքերի միջն մրցումը կարող ե լինել նավթահանքերի միջն մրցումը կարող ե լինել նավթահանության և հորակորման պայմանի կառավարման ընդհանուր ցուցանիշներով : Բայց չեմ վոր գա բուրովին անբավարար ե և, յիթե կուղեք, ընդհանուր ե : Յես հանձն չեմ առնում այդեղ ձեզ լրիվ պատասխանել այն հարցին, թե սոր ձեզ լրիվ պատասխանել մրցությունը նավթահանքավես կազմակերպել մրցությունը նավթահանքավես կարծակերպել մրցությունը նավթահանքերի բարձրությունը : Ինչո՞ւ մենք մրցություն չկազմակեր պետք մինենույն նավթահանքերի գրուպակաների միջն իրաւություն կարծիքությունը : Մրցությունը միջն իրաւությունը կարծիքությունը . մրցությունը

վերամբարձների ճիշտ և արդյունավետ ցուցանիշների համար : Կա՞ , արդյոք , մեզ մոտ նման տեսակի մըցություն : Կարծում եմ , վոր վոչ :

Մեզ մոտ տեղի ունի մեծ հետամնացություն հորափորման մեջ : Ինչո՞ւ մենք չպիսի կարգակերպենք վոչ ձևական , այլ խակական մըցություն հորափորման խմբերի միջև , հորափորման ժամկետների տեմպերի ու վորակի հարցերի շուրջը : Վորակալի մշտական փոխադարձ հակոռություն , խարազանում ու թերությունների քննադատություն լինի : Յեթե մենք կարողանանք բանվորների ակտիվությունն ու խանդավառությունն ուղղել դեպի արդ հունը , միթե գործը մեզ մոտ բավականին առաջ չի գնա : Հսկողությունն ու ընդհանրապես գիշերային աշխատանք — դա ամենաթույլ ողակն և նավթահանքերում տարվող մեր աշխատանքների մեջ : Ինչո՞ւ մենք չպիսի կազմակերպենք մըցություն , խակական փոխադարձ սպերատինի պատվումով հետեւյալ ցուցանիշների նկատմամբ — վ և ավելի լավ աշխատում գիշերը , ո՞ւմ մոտ և ավելի լավ կազմակերպված տեխնիկական հակոռությունը , ո՞վ և շատ քննում և ո՞վ և արթուն մնում :

Ահա , յեթե այսպես կոնկրետ կերպով , նազ թաշնքերի առաջ դրված խնդիրների համեմատ մոտենանք կուսամասայական աշխատանքի լուծմանը , մենք , իհարկե , ավելի մեծ հաջողություն ենք :

Մեզ հարմագոր ե ավելի բարձր կաղաքաբարձրագագարակի վրա դնել կուսորերի անցիկացման վործը , մենք պետք ե հասնենք այն բանին , վորպեսդի մեր պրոպագանդան միայն դարրոցական տիպի պրոպագանդա ըլինի , այլ և մարտական ոպերատիվ պրոպագանդա լինի : Մենք պետք ե ավելի լավ սպասարկմանք նոր նազ թաշնքերը , վորոնց կուսկոմներին անմիջապես յինթարկել ենք Աղբկոմկումիւնք (բ) Բագկոմին :

Են անձամբ մեծ թշնամի եմ քաղաքական ծառարանությանը մասսայական աշխատանքում : Տատ հաճախ ստուգատեսները , արշավիները , ավրալները , հովանավորումները մնում են միայն բաստարկ ձևեր , առանց վորմե զուրծ բովանդակության , առանց կոնկրետ հետևանքների : Զի կարելի մասսայական աշխատանքը կառուցել դա տարեկ , աղմկող տակառի սկզբունքով : Մեզ հար կավոր ե որգանական , ամենորյա համառ աշխատանք , հարկաւոր ե կառարման սիստեմատիկ ստուգում , հարկավոր ե փորձի փոխադարձ փոխանակում , հարկավոր ե ավելի քիչ ճառաբանություն , բայց շատ տեսպիր ոպերատիվ աշխատանքը :

Չորրորդը — դա կենդանի մարդու պրոբեմը է : Այն բանը , վոր մարդկանց ընտրությունը — դա սոցիալիստական ըննարարության հարցի մեխն է , — հանրածանոթ մ :

Կուսակցության դիրիկտիվները կիրառում

Էն կենդանի մարդիկ, նրանց ձեռքով և կառուց-
վում սոցիալիզմի մեծ չենքը: Զախարանցու-
թյուն չի վիճի, յեթէ յես ասեմ, վոր մեղ մաս
շատ քիչ ուշիմություն կա դեպի այդ կենդանի
մարդիկ: Լինում ե այսպիս, վոր մենք մարդուն
աշխատանքի ենք նշանակում, չոենալով և չիս
սելով նրա հետ, ապա նրան հանում ենք պոր-
ծից՝ նույնական չունելով և շուտնելով նրա հետ,
(ծիծաղ): Հաճախ մենք չենք նախարդուղացնում
յերբ այս կամ այն ընկերը սփառվում և աշխա-
տանքում, և հարվածում ենք նրան այն րանից
հետո, յերբ նա արգեն տապալել և այդ աշխա-
տանքը: Ճատ հաճախ մարդկանց մատին մենք
դատում ենք անկետաներով: Բայց, ընկերներ,
չե՞ վոր կենդանի մարդը տարբերվում և տան-
գարտ ապրանքից նրանով, վոր նա պրեյտկու-
րանու չունի:

Պետք ե արմատապես փոխել մեր աշխատան-
քի պրակտիկան այդ բնագավառում: Յեկ յեթե
մենք ճանաչում ենք կոնկրետ կենդանի մարդ-
կանց, ապա դա մեծ մասամբ դեկալարող գոր-
ծիչների կազմը ե: Այնինչ, յուրաքանչյուր կազ
մակերպչի հմտությունը պետք ե գնահատել նա
յել այն բանից, թե ինչպես ե նա ճանաչում և
ինչպես ե դասավարում միջին սղակը և կուսակ-
ցական, և՝ խորհրդային, և՝ տնտեսական ապա-
րանքներում: Այդ միջին ողակն, ընկերներ, վը մ
ական ուժ ե: Մոտերքս յես ուշ յերեկոյան նախ

թահանության հարցերի վերաբերմամբ չեռո-
խոսի մոտ կանչեցի հանքերից մեկի ցեխի վարի
չեն: Նա զարմացել մը, թե ինչպես ե, վոր կենու
կոմի և Բագկոմի քարտուղարը լսուում և նրա
հետ նրա կոնկրետ գործերի մասին:

Մենք, ինչպես հայտնի ե, անցագրացին սիս-
տեմ ենք մտցնում Բաղու քաղաքում: Դուք իմա
նում եք, թե ինչպես ենք մենք մարդիկ ընտրում
այդ աշխատանքի համար: Վոչ մի ընկեր չի գո-
րում աշխատանքի, մինչև վոր նրա հետ անձամբ
չծանոթանաւ կենտկոմի և Բագկոմի քարտուղար
ներից միևնույնը: Յեկ դա միակ ճիշտ մեթոդն է
մարդկանց ընտրության գործում: Յերբ դուք
խոսում եք վոչ թե անկետայի, այլ կենդանի մար-
դու հետ, դուք քիչ սփառներ կանեք մարդկանց
ընտրության մեջ: Իսկ տարբեր մարդիկներ են լի-
նում մեր շրջանում, ընկերներ: Մեզ մոտ կան
հրաշալի աճած և աճող թուրքական կազմեր, վո-
րոնք գեալի իրենց պահանջում են ամելի մեծ ու-
շիմություն և ուշադրություն: Մեզ մոտ կան հր-
աշալի կազմեր միջին բանվորներից: Պահան-
գել և սակայն նաև ամենագետի այսպիսի մի-
ովազ, վորն ամեն ինչ գիտէ, ընդհանրապես ա-
մեն ինչի ընդունակ ե, ամեն ինչի վրա նայում
և ովհմագիտական բարձունքներից, արդետենովիաներ
ունի բոլորին և ամեն ինչի մատին ցուցմունքներ
անելու: Բայց բազմական միայն, վոր նրա քե-
թը կազչի կոնկրետ գործին, և աշխատանքին,

նա ցույց կտա վոչ միայն իր անողնականությունը, այլ և կզարմանաւ, թե ինչպես եւ վոր նրան խկական կռնկբետ դործեր են հանձնում. չեւ վոր նա սովորել եւ աշխատել «ընդհանրապես»: Շատ հաճախ, յերգ յերկու խաղացողներ շախմատ են խաղում, մտունում եւ յերբորդն անպատճառ կարծելով, թե ինչը ավելի լավ գիտե խաղը, քան յերկու խաղացողները միասին վերցրած: Իսկ նառան ես նրա հետ խաղալու, դուքս եւ դավիս, վոր տղետի մեկն ե: Դու մարդկանց մի տիստ ե, վոր մեծ մասամբ դատարկաբանության ե ընկունակ, մարդկանց մի տիստ, վորը չի թափանցում տհտեսության եյության մեջ, արհամարհում ե սև աշխատանքը եւ անողնականություն ե ցուցաբերում կոնկրետ դործերում, — դրանք ավելորդ մարդիկ են մեր ժամանակներում: Նրանց պիտք ե վերադաստիարակել խիստ բոլշևիկյան դրադրոցում:

Կա մարդկանց մի կատեղորիս, վորն ամեն մի սուտ ու ճշուղ իսուսափում ե դյուդի աշխատանքից: Դրանք հանգիստ կյանք փափառող մարդիկ են, վղորնք առանձին ցանկություն չունեն դեպի աշխատանքի մեծ տեմպերը, դա այն կումունիստի տիստն ե, վորին միշտ քաշում ե քաղքենիական կենցաղի խաղաղ հանդիպանը:

Թափահարել ե պետք, ընկերներ, այդպիսի կոմունիստներին:

Կա նաև այնպիսիների վոչ մեծ կատեղորիս:

Վորոնք կարծում են, թե խորհրդային իշխանությունը վոչինչ չեւ կորցնի, յեթէ նրանք չաշխատեն, բայց այնուամենայնիվ վորոշ դիրք գրավեն:

Կան և այնպիսի տիստի մարդիկ, վորոնք շատ են աշխատում, անվերջ պրում, ունին հոյսակապ պլաններ, բայց առափ հետեւից կենուանի կրանքը չեն տեսնում, իսկ յերբ ճարկավոր ե, յերբեք ձեզ անհրաժեշտ և ստուգված թիվ չեն տա: Դա մարդկանց այն տիպն ե, վոր մեծ պըրանների գերի ե, մեծ մասամբ կտրված կռնկությունը:

Կրանքից :

«Ճարածությունը, — զրել ե Մարքսը, — առաջին Փենոմենն ե, վորն իր չափերով ներդոր ծում ե յերեխայի վրա: Այդ ծեռում յերեխայի տառաջ առաջին անգամ բացվում ե աշխարհի մեծությունը: Յերեխան զրա համար ամեն մի հարկավոր մարդուն մեծ մարդ ե հաշվում»:

Բայց չե վոր, ընկերներ, մենք շատ վայուց ենք դուքս յեկել այն մանկական հասակից, յերբ աշխատանքի, կյանքից կտրված, մեծ պլանը, յերբ ընդհանուր խոսքերն ու մեծ ճառկերն ընդունակ դործիչի հատկանիշներն են համարվում:

Դժբախտաբայ, մեր խորհրդային և տնտեսարկան ապարատում պահպանվել են դեռ ևս արդ ովիսի տիստի մարդիկ: Բայց մենք դրանց մեծ մարդիկ չենք հաշվում և ընկի, բաղիրովի՛ հա-

միասին, վերը մեծ բարձրության և հասցնում այդ ապարատը և ապահովում է կուսակցության զիրեկտիվների բոլշևիկյան իրացումը խորհրդա մին ապարատի կողմէց, նրա հետ միասին մենք վճռական պարբար ենք մղում գրանց գեմ:

Յես, ըստերինիր, քիչ շեղվեցի թեմայից, սու կայն անհրաժեշտ հաջիւցի այսուղ այդ մասին խոսել, վորովհետեւ խոսքը կիսումնի մարդկանց մասին ե: Իսկ մենք ունենք զիս միայն մարտու կան հարվածայինների, զործին նվիրված մարդկանց հոկայական բանակ, այլ և այնպիսիները, վորոնք խանդարում են աշխատունքը, փոթփընթում են, չեն ուզում մարտականորեն ու կոնկրետ աշխատում, բայց անողաւու:

Բակ թիֆի մենք մեծ զգաստությամբ մոտենանք կիսումնի մարդկանց, ողնունք նրանց, ուղ զություն առնենք նրանց ժամանակին և, վերջապես, ամենի լով ճանաչնենք նրանց, չետ կը ինի աշխատել: Այս ամբողջական վերաբերյում և նոն մեր կուսակցական ապարատի աշխատանքին և, ինչարկե, անմիջական կապ ունի կուսա մասայական աշխատանքը չետ:

Հինգերորդը — դա բանվորների պահանջների նկատմամբ մեծ ուշադրություն դույց տալու անհրաժեշտությունն ե: Կուսակասայական աշխա տանքի հիշու կազմակերպման արթեստը կարա նում և նրանում, վորուսդի նորե ժամանակին

պատասխաննենք բանվորների պահանջներին: Մենք բանվորին զատափարակում ենք դաշտավա րականութեն, մենք բանվորական մասաներին ենք հասցնում կուսակցության լոգանզները: Բայց չե՞ վոր բանվորից բանվոր տարբերություն կա: Մենք միշտ չե, վոր կարողանում ենք դիֆֆերեն ցիալ կերպով մոտենալ բանվորին և այն, ինչ վոր մենք համեմալի և թվում, նրան զեր շատ անհամարի և: Այս թե ինչու զգայուն պիտի հետեւի և այս բանին, թե ի՞նչ և գալիս բանվորից, ի՞նչ և նրա պահանջների այսոր, վորպեսզի այդ պահանջները բանվարաբենք, կամ բացատր ըենք, թե ինչու այդ պահանջները մենք այսոր բանվարաբել չենք կարող: Չե վոր իրենք տքամա բանությունն այնպես և, վոր վեթե մենք նրան բացատրենք այդ ու չպարզաբանենք, անզուշ այդ կանի և անում և ձեսնարկների մեջ կարեած դասակարգային թշնամին:

Այդ զործում ահապին վեր ունեն կուսարե լու պրոֆմեռությաւնները, վորոնք այդ ինդիրը շատ վատ են կուսարեւում: Այսուղ մեղավոր են նաև մեր ապամարտինները, վորոնք մուա նում են, վոր իրենց աշխատանքի բազան պրոֆմեռություններն են:

Ահա մենք անցագրային սիստեմ ենք մաշը նում Բազմությունները: Բացատրական աշխատանք ենք առնում: Բայց այդ բացատրական աշխատանքը բանվարաբո՞ւմ և, արդյոք, բանվորների հարցումներին: Փաստերը հակառակն են առում:

իսկ մի՞թե արդ հարու չուրջը քիչ կուլակային
ագիտացիս, առասպեկտելը ու պրովակացիանեն՝
կան։ Այստեղից ել կուլիքն խնդիր և բլիսում ։—
մարդիմալ չափով բավարարել բանվորների հարց
մունքներին և դրանով իսկ կուլակային աղիտա
ցիայի առաջն առնել։ Զե վոր դրա համար չեն
պահանջնում վոչ պակասով խողովակներ, վոչ
վերամբարձ մեխանիդրներ, վոչ ել լավ տեսա-
կի պողպատ։ Դրա համար հարկացոր և միայն
բարեկավել մեր աղիտացիոն ապարատի մեխա-
նիդը։ Հարկավոր և ժամանակին, ընդդում եմ
չուշանալով ժամանեալին պատասխանել բանվոր-
ների հարցումներին։ Յեվ մեր մամուլն ել պիտի
սրի իր ականջները և լուծի այզ խոդիրը։ Բան-
վորներին չատ են հետաքրքրում միջազգային
գեղքերը։ Գործերի գրությունը գերբանիայում
Զինաստանում։ Բավարարում ենք մենք, ար-
դյոք, հմտորեն բանվորի այդ պահանջը։ Վոչ,
ընկերներ, չենք բավարարում։ Մեզ մոտ գեն
մարտական ոպիքանիլ աղիտացիս չկա։ Մեր
քաղորերը Բարձի ձեռնարկություններում գա
դավառ ե, դա այն չե, ինչ պահանջնում է առա
ջանոր բանվորական կենտրոնում։ Դա,
կուտամասայական կենտրոնում։ Դա, ընկերներ
կուտամասայական աշխատանքի բրակ է։ Բայց
յեթե մենք պահանջում ենք բանվորից, վորակն
զի նա քիչ բրակ տա արտադրության մեջ, բան-
վորն իրավունք ունի պահանջնել մեղնից, վոր-
պեսվի մենք մոտ քիչ բրակ լինի կուտամասայա-
կան աշխատանքում։

Բանվորներին ամեն որ հետաքրքրում են այն
ըոլոր հարցերը, վոր կապրլած են մատակարար-
ման և հասարակական մննդի հետ։ Տալի՛ս ենք,
արդյոք, մենք խելացի պատասխաններ այդ հար-
ցերին և զգայություն ենք հայտնաբերում, ար-
դյոք, այդ գործում։ Վոչ, բնկերներ, այդ ել
չենք անում։

Այլելին։ չատ հաճախ մեր գեկուցողներն ու
աղիտատորները կամ աշխարադ են անում բան-
վորներին հետաքրքրող բոլոր սուր հարցերը,
կամ պաշտպանողական, և վոչ թե զարգարա-
կան-հարձակութական դիրք են բանում։ Դա սր-
խալ ե. դա մեր աշխատանքի լուրջ բրակն ե,
վորովհետեւ չատ հաճախ հանցավոր են վոչ թե
իրենք՝ զեկուցողները, այլ մենք, վոր նրանց
կոնկրետ նյութեր, անհրաժեշտ տվյալներ չենք
մատակարարում։

Պետք ե մեծ ուշագրություն գարձնել բան-
վորների հին կատըերին, պետք ե պարբերաբար
նրանց հավաքել, խորհրդակցել նրանց հետ,
պետք ե այնպիսի գրություն տանդել, վոր մենք
այդ կորիզի միջոցով ավելի լավ ագդենք բան-
վորների յերիտասարդ սերնդի վրա։ Իսկ այդ
յերիտասարդությունը յերբեմն, գերախտաբար
հասակալորներից վատն ե ավելի լավ ընդորինա
կում։ Ակրցըեք կոմյերիտմիության մեր զեկու-
գար կազմակերպությունները։ Զե վոր նրանք
վերջին տարում ավելի քիչ ստեղծագործական

աշխատանք են ունեցել, բայ «աշխատանք» ամեն տեսակ վերջախավային կոմիտեացիաների վերաբերմամբ : Նրանք «բարձր քաղաքականությամբ» են զնալինել, խակ արագքաբը նաև համար, բայ բակի համար, կողմուների ամբակնդման համար, այդ բոլորը յերկրորդ պրանի վրա և յեզել : Մենք, ընկերներ, այդ գործին եւ ենք միջամբը տել և ստուգել մեր կոմիտեականներին՝ ինչնել վերջախավային կոմիտեացիաների գաղաթներից բեզի մեր մեջապոր յերկրոր, վորտեղից մենք նաև ենք հանում և բամբակ համարում :

Մենք յերիտասարդության հետ դաստիարական աշխատանքը վաստ ենք տանում : Կոմիտեական աշխատանքը վաստ ենք տանում : Կոմիտեականների շարքերում գեր հազվադյուն չեն այնպիսիները, վորոնք՝

«Եւ ի՞նչ նաև կոմիտեական ե՞ս սատանի տարած, յեթե առջկորանց չպետք է կճմթի» :

Ահա թե ի՞նչու, ընկերներ, մենք ամելի լրդ դայնություն պիտի ունենանք դեմք բանմուների, յերիտասարդության պահանջները :

Եել վերջապես, վեցերորդը՝ դա այն անհրաժեշտությունն է, վոր կուսակցության մեր ուրիշուները ավելի կոնկրետ կերպով աշխատեն, ավելի քիչ, և զեպ տնենք, հաճախ ընդհանուր բանաձևեր դրեն, այլ ավելի խորամուխ զիներին բոլոր այն հարցերի ելության մեջ, վոր ամեն որ հարյուր հաղարավոր բանմուների շահերը, արտադրության շահերն են շոշափում :

Անկոնկրետության, ընդհանրապես լինելու որբանակ վարելի երեխը Ընկերան առկոմի բյուրոյի 1932 թվի հոկտեմբերի 19-ի վարչումը :

«Հորավորման գործառնական պլանի կատար թելու մասին» .

1) Մատոնանչել, վոր հորավորման ցեխի աշխատանքում վորոշ տեղաշարժ և կատարվել անց յաշ ամառա համեմատությամբ, բայց դրա հետ միասին հորավորման ցեխի աշխատանքում կան խոչըր թերություններ (չի կատարված մետրաժի և հորավորման վորակի պլանը, գեր ևս թույլ և տեխնիկական հոկողությունը, մանավանդ, գիշերային հերթակարություններում, թույլ և զըր ված կուսամասարարական աշխատանքը հերթավախություններում և այլն) :

2) Պարուավորեցնել հորավորման ցեխի և գրուազանների յեռանկյուններին, վոր մորիկի զայֆայի յենթարկելով բոլոր ուժերն ու հարավորություններն, մասաբյան կատարեն հորավորման, մետրաժի և մանավանդ հոկտեմբեր ամսին հոգիթահորեր հանձնելու գործառնական պլանը :

Կամ թե գարցյալ նույն ուայելոմի բյուրոյի 1932 թվի գեկտեմբերի 9-ի վորչումը :

«Ընկ. Կարտաշելի հաղորդումը 4-րդ յեռամյակամ նավթահանման ծրագիրը կատաման ընթացքի մասին» .

Վորոշեցին. — 1. Նավթահանքի, առանձնապես շահագործման առաջին ցեխի, վերջին ժա-

մանակներու չափագործման յերրորդ ցեխի անդամարտ աշխատանքի հետևանքով՝ նավթահանութեց չորրորդ յեռամսյակում 25.000 տոնն նավթ պակաս է տացվել:

2. Նավթի համար 4-րդ յեռամսյակում տար վող պայքարում միահնդամայն անդամարտ համարել հետեւյալ գրուպպաների աշխատանքը —

1-ին ցեխում — 2, 3, 5, և 6-րդ գրուպպաների,

2-րդ ցեխում — 12 և 14-րդ գրուպպաների,
3-րդ ցեխում — 18, 19, 20, 21 և 22-րդ գրուպպաների:

Պարտավորեցնել վերև հիջած գրուպպաների տնտեսականը, կուսակց. պրոֆ. և կոմյերիտ. կազմակերպություններին, արտակարդ միջոցներ ձեռք առնել 4-րդ յեռամսյակի նավթահանման ծրագիրն անպայման 100 տոկոսով՝ կատարելու համար»:

Բայց մի՛թե սրանք ուստի կոնկրետ վորոշումներն են: Կարծում եք, այսպիսի վորոշումներ միայն Լենինյան ուստիումում ամ դոյություն ունեն: Ընկերներ, ի՞նչ են նշանակում կոնկրետ դեկավարել: Բավական չեն ասել, թե ինչպես ուղղել: Այդ ևս բավական չեն: Պետք են կաղմակերպչորեն ապահովել, վոր վորոշումը կյանքի մեջ մտցնելի և ապա յեռակի ստուգել գործառնապես: Յես Լենինյան ուստիումն եմ որինակ վերցնում վուզ թե նրան համար, վոր այնտեղ այդ կողմից դրությունը բոլորից վատ են:

Ահա ձեզ Շահումյանի ուայկումի բյուրոյի 1933 թվի հունվարի 9-ի վորոշումը:

Լսեցին. — «3. Ա. Գ. Վ. զեկուցումը 1932 թվին նավթաթուր գործարանների կատարած աշխատանքի մասին և 1933 թվի կոնտրոլային թւիրը» (Գինըուրդ):

Վարդեղյան. — «3. Ստեղծել մի հանձնաժողով, նախագահությամբ ընկ. Ռահմուլիի և անդով, նախագահությամբ ընկ. Գրոշումնենտիկ, Խակենդերովի, Դամիդաններ — Պրոդումնենտիկ, Խակենդերովի, Դամիդաննենտիկ, Գինըորդուրդ, Վորին և հանձնաբարել գործ նական միջոցառումներ մշակել և ներկայացնել բյուրոյի հաջորդ նիստին»:

Այսոր մարտի 9-ն եւ, իսկ հանձնաժողովը մինչև այժմ իր առաջարկությունները դեռ չի արձակացրել: Պետք են վճռականորեն վերակառուցել աշխատանքը, պետք են ճիշտ կազմակերպել սայինորհուրդների, պրոֆեկտմակերպությունների աշխատանքը, պետք են վոր բոլոր շարժեւ փոկել վորոշակի աշխատեն: Ավելի զգացնուեն վերաբերմունք՝ բանվորների պահանջներին, ավելի մեծ պայքար բյուրոկրատական արին, ավելի մեծ պայքար բյուրուկրատական արավագումների վեմ, պայքար, որինակ, այնպի մի յերեսույթների դեմ, վոր արձակուրդ գնացող բանվորին վող չեն տալիս, ավելի մեծ ուշադրություն այնպիսի կոնկրետ հարցերին, ինչպես նորմաներն ու գնահատումներն են, ինչպես են գրադառնում տնտեսության վրա մատակարարումը ունտեսամարներին հանձնենքու հարցը, ուշա-

Դրություն ամեն որ արտադրության չահերն ու
բանվորական մասսաների շահերը չոչափող հար
ցերին :

Այժմ թույլ տպեք անցնել մատակարարման
կոնկրետ հարցերին :

Յ. ԱՎԵԼԻ ՈՒԾԱԴՐԻՒԹՅՈՒՆ ՄԱՏ- ԿԱՐԱՐՄԱՆ ԿՈՆԿՐԵՏ ՀԱՐՑԵՐԻՆ

Յես Համառոտ կիսունմ միայն մի քանի հան
գուցային հարցերի մասին : Կենտրոնական հար-
ցըն, իհարկե այն չի, վոր մեզ մոտ մթերքները
պակաս են : Հարցը նրանումն է, վոր մենք չենք
կարողանում լավ բաշխել մեր ունեցածը, չենք
կարողանում լավ և ժամանակին ստանալ այն,
ինչ մեզ հասնում է : Յես կասեի, վոր մենք մա-
տակարարման չափազանց քիչ կոնկրետ զեկավա-
րություն ունենք, իսկ մատակարարման ու բաշ-
խման ապարատը, առևտրի ապարատը թույլ և
աշխատում :

Մատակարարման հարցերում ել շատ թույլ
է Փարբիկների, գործարանների, նավթահանքե-
րի նսխաճեռնությունը, ինքնագործունեությու-
նը, շատ թույլ և պրոլետարական վերահսկողու-
թյունը, մինչդեռ մեծ քանակությամբ սրբիկաներ
ու գողեր կան : Թույլ են մատակարարման ֆրան-
տամ աշխատող կաղըերը : Այդ ասպարիգում
Բաղվի կազմակերպության առաջ հետեւալ խթն-
դիրները են գրանք :

Առաջին — պետք է վճռականապես կյանքի
մեջ անցկացնել ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) կենտրոմի վորո-
շումը՝ բանվորների մատակարարությունը տնտեսա-
կան կազմակերպությունների իրավասության,
մեզ մոտ բազում նավթայինների մատակարա-
րությը Աղնելիթի իրավասության հանձնելու մա-
սին :

Պետք է շուտով վերջ տալ այնպիսի խայտա-
ռակությանը, յերբ Աղնելիթի բանվորական մա-
տակարարման գաժինը և նրա ճյուղերը տեղե-
րում դեռ ևս խղճաւիլի վլումակի մեջ են : Զե վոր
ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) կենտրոմի վորոշման ամբողջ ի-
մասար նյանում ե, վոր բարելավվի մատակա-
րարման կազմակերպութը : Վորոշման իմաստը
երանում է կայանում, վոր անտեսավարի ձեռքին
այնպիսի լծակ տրվի, ինչպիսին մատակարա-
րութն է և հասնել այն բանին, վոր առաջինը —
այդ լծակն ոգտագործվի արտադրության բարե-
լավման տեսակետից, և, ինքն ըստ ինքանի հա-
կանալի և, բանվորների մատակարարման կազ-
մակերպման բարելավման տեսակետից : Աղնելիթն
առայժմ այդ լծակը չի ոգտագործել, վոչ այս
և վոչ այն տեսակետից, չնայած, վոր նավակա
նաշափ ժամանակ ե անցել : Մենք, իհարկե,
հանցավորներն կարող ենք սպատել, բանվորնե
րին կասենք, վոր մենք դրա նկատմամբ շատ բա-
նագեւեր ունենք, բայց չե վոր նրա դրությունը
չի լավանա մեր բանաձևերով, նրանով, վոր
մենք հանցավորներին նպատենք : Բանվորն ի-

բավունք ունի մեզնից պահանջելու, վոր բոլչեի-
կորեն կատարենք ՎեհակՊե-ի (բ) Կենտկոմի վո-
րոշումը:

ԶԵ վոր յերբ այդ հարցին հարկ յեղած ու-
շաբությունը չի դարձվում, յերբ փոխանակ վո-
րոշակի աշխատանքի խառնաշփոթություն, ան-
մտություն, Փինանսական հաշերի լուծման մեջ
բյուրոկրատական ծգծում և առաջանում, յերբ
տնտեսավարը չի ուսումնամատ իրեն տրված լծակից,
յերբ պրոգուլչեիկը պարենային ու արդյունաբե-
րական ապրանքների քարտերով պարապ ման և
գալիս — մենք այդ բոլոր պայմաններում կերա-
կում ենք լուրջներին, թռչկաններին և ամեն տե-
սակ ձրիսկերներին ի հաշիվ ազնիվ, անձնվեր
բանվորների, ի հաշիվ հարվածայինների: Ընկեր
ներ, այս բանը պետք է հասկանալ: Պետք և, վոր
Ազնվթի բանվորական մատակարարման բաժի-
նը մոտ ժամանակներս աշխատանք ծավալի, ըն-
դարձակի իր պարենային բազման: Նայթայիննե-
րը պետք է աշխատեն, վոր այդ պարատով լինի
պարզ, գործառնական, մարտունակ և կապված
լինի բանվորական մասսաների հետ: Մենք բան-
չարանոցային ցանքի նախորյակին ենք գտնվում,
պետք և մեր տնտեսավաբները հասկանան, վոր
իրենք պատասխանառ են Ազնեվթի մատակա-
րարման գործի համար:

Կազմակերպություններ կան, վոր վաստ չեն
աշխատում: Աչա որինակ

«Կիբովի նախթահանքի բանվորական մատա-
կարարման բաժինը, վոր սպասարկելով՝ ընդա-
մենը 10,216 արտացվածների (ընտանիքների հետ
միասին) ունի ձևորաբան, 202 խոզ, 100 խոճ-
մակար, 307 ճագար, 316 վոշար, 65,5 հեկտար
հերկած բանջարանոցներ, 30 հեկտար խաղողի
այգի, 48 հեկտար տարածությամբ գարու և 5
հեկտար ցորենի պանջակեր: Միենույն ժամանակ
Լենինյան նախթահանքի ամենախոշոր բանվորա-
կան մատակարարման բաժինը, վոր 34·000 հո-
գու և սպասարկում, իր պարենբազայում ունի
ընդամենը 186 խոզ, 22 վոշար, 7 կֆան կով,
260 ճագար, 82 հեկտար բանջարանոց և 36 հեկ-
տար խաղողի այգի»:

Բազվի բոլոր պարենբազաների հիմնական
թերությունը — գա չիշին արդյունավետություն
նըն և, չխոսելով այլ ևս այն մասին, վոր մի
շարք բանմատակարարման բաժիններում անա-
ռուների ու թուզունների թիւը չի մեծանում,
այլ նվազում է:

Մինչև խակ կիբամի նախթահանքի բանմա-
տակարարյան բաժնում, վորտեղ պարենբազա-
նին լուրջ ուշադրություն են դարձնում, վերջին
յերկու ամառամ աստիել են 19 խոզ և 49 ճագար:
Պարենբազանների ցածր արդյունավետության
պատճառը — տնտեսությունը վարել չկարաբա-
նակության ու զուղաւնտեսական ու զուտելինիկական
հսկողության բացակայությունն է: Խոզը չի հան-

դութում, յերբ մարդիկ նրանց հետ խռպարար են վարվում:

Ներկայումս բամբատակարարման բաժնի բանջարանոցների մեծ մասն ապահովված չի վորովման ջրով, քարչի ուժով, սերմացուով (կար տոփիլ, սոխ) և այդ բոլորն ամենից առաջ այն պատճառով և տեղի ունենում, վոր մարդիկ ըրդիտն, թե յերբ պետք և ցանքն ակսել, դրա համար ինչ և անհրաժեշտ, ինչպես պետք և խնամել խողերին ու ճագարներին, ինչով նրանց կերպերել և այլն:

Զեմ հիջում, վո՞ր նավթահանքում մեզ զեկուցին, վոր պարենային բարան կազմված և մի քանի խողերից և մի աջորդից: Տեսնո՞ւմ եք, ինչպիսի հզոր պարենային բարձական է:

Պետք և իրոք հավի խելք ունենալ այլպիսի պարենային բարզայի մասին խոսելու համար:

Մենք պետք են ամենակարճ ժամանակում կարողի բերենք Ազնենվթի բանվորական մատակարարման բաժնիների աշխատանքը, ողնենք այդ կազմակերպություններին աշխատելու, Ազնեվթի ղեկավարությունը պետք և իմանա, վոր ինքը պատասխանատու և այդ գործի համար: Նա պետք և համարեն, վոր բանջարեղենի, կարող Փերի ամեն մի ավելորդ տոնն—այդ նաևթի մի ավելորդ տոնն է:

Յերկրորդը — ավելի կոնկրետ կերպով թափանցել մատակարարման հարցերի եռության մեջ: Եեթէ կամենում եք, վճռական հարցը—այդ մա

տակարարման տեխնիկան է: Մեզ մոտ այդ տեխնիկային չեն տիպապեսել, բայց կան այնպիսի կոմունիստներ, վորոնք իրենց արժմանապատվությունից ցածր են համարում զբաղվելու տիրապետությունը այդ տեխնիկային: Այն ինչ մատակարարման տեխնիկան, բայց մասն տեխնիկան—զնուական նշանակություն ունի:

Բայց ցավը նրանումն է, վոր Բագվի Կոմիտեն վաս վորոշում չի կայացնի: Ազնենվթի բանմատակարարման բաժնը, Սպառընկերությունների Բագվի Միությունը, կամ անուսեական մի այլ կարգակերպություն, նույնական վորոշում կը կայացնի: Վարիչն այդ վորոշման իրադրությունը կհանձնի տեղապահներ, առեղապահը կհանձնի համարատասխան կատարածուին, իսկ վաստորեն բացինում և յերրորդական մի անձ, վոր վոչ վոր հայտնի չի: Դուք յերեակայո՞ւմ եք, թե ինչ քի հայտնի չի: Դուք հերեակայո՞ւմ եք, թե ինչ պես այդպիսի ախտեմի չնորհիվ սովորաբար գործնականում կուսակցության բոլոր վորոշումները տապալվում են: Յես ձեզ որինակ բերեմ, Բագվում հացի համար հերթեր են ստեղծվել: Այդ շատ ջղայնացնում ե բանվորներին, բանվոր ների կանանց: Բանն ինչո՞ւմն է, հաց մենք ավելի քան բավականաշատ ունենք, տրանսպորտը մեր ձեռքին ե, ունենք հացագործարան և հացախուներ: Բագվի Կոմիտեն եւք կանչում այն ցավուներ:

մար : Միանուամայն արկնայտ ե , վոր ոսքերառիկի կերպով հարցը միայն նաև կարող ե վորոշել , ով դժուե , թե քաղաքում ինչպիսի պահանջ կա , վո՞քան և վո՞րտեղ ալյուր կա , քանի՞ տոնն և տալիս հացագործառանը , քանի՞ հացախուռ ունենք , վորքա՞ն առևտրական կետեր , վո՞րտեղ են գտնվում դրանք , ի՞նչ քանակի տրանսպորտ ունենք , այդ տրանսպորտի շարժման դրաֆիճը և վերջապէս , սպասարկման ինչ կարգ կա առևտրական կետերում : Պետք ե այդ բոլորը հաշվել , վորտեղ նեղ տեղերը , հաղթահարել նրանց , լուծել հարցը : Կարծես թե այս բոլորը տարրական բաներ են : Բայց , ընկերներ , ցալիք նրանումն ե , վոր այդ գործը զեկավարող ընկերները կոնկրետ բաները չգիտեն , գործի մանրամասնության մէջ չեն թափանցում , այդ գործի տեխնիկան չեն յուրացնում : Վոչ մի հարցի իներացի պատահանն տալ չեն կարողանում , յեթե նույնում դրենց անողնական լինենք :

Ինչո՞ւ : Վոչ միշտ նրա համար , վոր աշխատել չեն կարող , այլ նրա համար , վոր հարկ յեղած հոգածողությունը չկա բանվորների մասին : Դե հերթը , ինչ անենք կա , բայց յերեսույթին կան վորմե որյակտիս պատճառներ : Բթանում ե զգացողությունը : Բայց չե վոր դա վայել չի բոլշեվիկներն : Հոգատար լինել բանվորի մասին , նրա ամենորյա կարիքների մասին , չե վոր դա ամեն մի բոլշեվիկի անհրաժեշտ խնդիրն ե : Մենք բացարձակապես ասում ենք բանվորներին , վոր

այսոր պետությունն ի միջակի չի բանվորների մատակարարել հավասարանքի ակդրունքով : Կան արդյունաբերության ճյուղեր , վորոնց անհրաժեշտ ե մատակարարել վորոշ առաջելությամբ : Յերբ իներացի կերպով կրացատիս բանվորին , նա կհատկանա : Բայց ամեն մի բանվոր իրավունք ունի պահանջնելու , վոր նրան ժամանակին , առանց քաջըշելու տան ինչ նրան համառում ե , վոր քիչ գործություն լինի , վոր բաշխման սխմեմը ամելի լավ կազմակերպված լինի : Խոկ դրա համար անհրաժեշտ ե աշխատել վոչ թե ընդհաջնուր ու ուղերեկախիների ու գրագրությունների ակրորդությունը և այլ այսպիսի առաջարկեալ առաջարկեալ հասցնել : Այլ խոսքերով պետք ե աշխատել վոչ թե «կոռպերատիվ վողջույնով» , այլ վերցնել կոնկրետ բամբակի գործվածքը , նշանակել պատահանատու զեկավար անձը , վորոն մկրտից մինչև վերջը պետք ե հետեւ վի , թե այդ գործվածքը ինչպես հասալ արագողին , բանվորին : Յեթե այդ գործվածքը վորեւ տեղ կանգ և առաջ կամ չուռ ե յեկել զեսի վոչ այն փողոցը , կամ պարզորեն վորեւ տեղ ջանակի և , ամբողջովին պիտի ե պատախանատու լինի այդ պատահանատու զեկավարը : Յեթե մուտքի մի քանի տասնյակ հազար վոտնաման ընկած ե մնացել պահեստներում և ժամանակին չի հասցնել վոչ բանվորին , վոչ կորխոզնիկին ,

այդ միայն նրան համար, վոր մի խումբ բյուրօն կը բառներ չեն կարողացել իրենց մեջ վորոշել տնտեսհաշվային հարաբերությունները։ Պատաս խանառու պիտի լինի նա, վորին համաձափի վոր նամանը բաժանելու և այն բանվորին ու կոլյոզ իրին։ Հասցնելու պրոբլեմը։

Ահա, յեթե գործն այսպես կազմակերպվի, յերբ մեր կոռուկերատիվային և առևտրական կազմակերպությունների գործիչները ավելի քիչ նըստեն կարենանուններում և ավելի շատ անցկացնեն պահանջաներում, մազադիններում, ձեռնարկներում, ավելի ականջ զնեն բանախրի կարծիքին ու պահանջներին, գործն ավելի բավ կրնա։ Յեթե ավելի մոտիվից ճանաչենք կոնկրետ կյանքը, դա տեսներ նրա մասին վոչ թե թղթերի համաձայն, տեսն ու տեղև ուղղենք, կոնկրետ ապրանքին անձամբ հետևենք, այն ժամանակ ավելի գործառնականություն կը իմանի, այն ժամանակ աշխատանքը կամ կամաւակամ առաջպատճեն կը կամ կամաւակամ առաջպատճեն է անձինք, այն ժամանակ նաև ավելի լավ կծանաչի մարդկանց, ամելի քիչ սրբի կաներ ու գողսկթյուններ կը իման։ Դուք հաճախ կարող եք լսել զեկուցումներում—հայցի ետվական շրջանում այսքան և գողացին, այսքան մարդիկ դաստի մն արդեկ։ Բայց գրանից լինչ ուղւուս։ Ժամանակն է այնպիսի կարգ սահմաններ, վորի ժամանակ գողության համար պիտի արտասահմանառու իմանի վոչ միայն գողացողը, այդ և նա, ով

իր աշխատանքի սիստեմով բարենպաստ պայմաներ և ստեղծել գործության համար։ (Մափահանը բություններ)։

Յերբարդ — դա մատակարարման հարցերի լուծման, ֆաբրիկների, գործարանների, նավթահանքերի հենց բանվորներին, նրանց կանանց ներդրաբներու խորին և։ Այստեղ նախաձեռնությունը վճռական գործոն է։ Որինակի համար վեցանունք այնպիսի մի հարց, ինչպիսին և Բագրինին միս մատակարարելը։ Մեզ մոտ մատակարարման մեջ յերբեմն ընդհատումներ են բնուածնը համար, վոր անառուները ժամանակին չեն բերում, մթերման որդանենքի ապարատը վորս չափելի չի աշխատում։

Յերբեգանում մթերված անառուների ճշնաշող մեծամասնությունը Բագու քաղաքն և սպառում։ Խոկ Բագինի կազմակերպությունը ինչպիսի մասնակցություն և ցուցյա տալիս մթերման, բազաներում կարդ տահմանելու, միսը Բագու ներուծելու և այլ պրակտիկ գործում, որինին վաշ մի։ Այն ինչ Բագու քաղաքում վարելի եր ունեալ հարցածայինների հատուկ կադրեր, վարոնք այդ պրոբլեմը սիստեմատիկաբար լուծենին, ոգտագործելով այնպիսի զորեղ սկզբանական բազան, այնպիսի ուժեղ տնտեսությունը, վորագիւղին կա Բագվում։ Արդյոք հայտնի է ձեզ, թե վորքան միս է կորչում կոլլազինիկից, գյուղացուց ակսած մինչև բանվորի կաթսան վնամելը տերկար ճանապարհն անցներին։ Արդյոք, գիտե՞

այէ ինչ գրության մեջ են գտնվում այսպես կոչ-կը բաները: Արդյօք, մենք ճանաչում ենք տայն մարդկանց, վարոնք դեկավարում են այդ բաները, ճանաչում ենք, արդյօք, այն մարդկանց, վորոնց այնպիսի կարեռ գործ եւ հանձնվում, ինչպիսին անասունները բաղաներից մինչև սպառողներին ուղեկցելու հ: Վոչինչ չգետենք և վոչ վորդի չենք ճանաչում, բայց չե՞ վոր արդ մարդիկ են վերջ ի վերջո վորոշում հարցը, չե չոր մեծ մասամբ արդ սպառահական մարդիկ են կարմակերպված գողության ու հափշտակման կազմակերպիչները հանդիսանում: Յեթե Բարդի բոլցիկները ցանխանային այդ դործն իրենց ձեռքը վերցնել, նրանք մեծ հաջողությունների չե՞ին հասնի: Թուր են մեր պրոֆմեռթյունները: Վո՞րանդ եւ նրանց ակտիվությունն այն հարցերում, վոր չոշափում են բան վորների ամենորյա շահերը: Կամ գուցե նրանց համար անհարժար եւ անասունների հարցերուք զբարդվել:

Հնկերներ, յես աետք եւ մատնանշեմ, վոր այս ասպարիգում մեր աշխատանքի մակարդակը շատ ցածր ե: Ուստագործում ենք արդյօք, մեր բոլց հնարավորությունները, վոր Բարդի մոռները, Կալա Մաշտաղու ուայոնում և այլ տեղեր բանջարեղենի Նոր բարդ կազմակերպենք, գործն որինակերի կերպով դնենք, բարձրացնենք բերքատվությունը, մորիլիդացցիայի յենթարկենք ներքին միջոցները նրան համար, վոր այդ

բարձը բարձրացնենք: Վաչ, Ընկերներ, չե՞նք ոգագործում: Իսկ մեր հնարավորությունները հակայական են: Գետք ե վոր Բարդի Կոմիտմն, ուայիկոմները, Բազմորհությունը, տնտեսակարները պլուֆիադմակերպությունները կոռուպերասորները այց ահագին միխանիդմը, իր մեջ կենտրոնաբը այց ահագին միխանիդմը, սուեղծապործ յեռանդը, աշնելով բանափորների սուեղծապործ յեռանդը, ամեն որ ու համար կերպով գրագի ճադար, նող, կարտոֆել, ծուկ մատակարարելու: Կոնկրետ հարցերով և այլ գործերով:

Սնչուշ դուք կարգացնել եք, թե Մոռկայի կազմակերպությունը ինչպիսի աշխատանք ե կատարել սունկատեղերի, լավագույն տեսակի սունկերի՝ շամպինոնի հարցի վերաբերմաբ: Դուք դիտեք, վոր դրա համար աղբ ե պահանջնում քարտաքյան այն աղբը, վոր մեզ մոտ տանում են թափում աղբանոցները, և դրան ավելացրած թափում աղբանոցները, և դրան աշխատելու յեռանդը: Յեկուցնիք վոչինչ: Այդպիսի սունկատեղեր կազմակերպելու համար նյութական միջոցներ մեզ մոտ կան ավելի քան պետք ե: Ինչ աղբին ե պերաբեր վում, ապա այդ բարիքի քանակությունը թափու քարտաքում այնքան ե, վոր Բազմորհորդին կարե լի ե առաջին աղբեմիան տալ: Մենք պետք ե այդ բոլոր գոլձերին ձեռնարկենք ավելի յեռանդով, ավելի կոնկրետ կերպով և մենք կկարողանակատար ավելի բավացնել բանափորների մատակարարումը: Յեկ մենք կծեռնարկենք դրան, ընկերներ:

Չորրորդ — այդ հասարակական սննդի հարցըն ե: Մենք բոլոր պայմաններն ունենք, վոր այդ գործն ամելի լավ տանենք, վոր ամելի լավ մորակի ճաշեր տանք և ամելի լավ կարգեր մըս ցնենք ճաշարաններում: Մեզ մոտ Բաղվում վոչ վատ կարգակերպված ճաշարաններ կան: Աղբեկոմկուսի (թ). Բաղվի Կոմիտեն վորոշել ե, վոր գործարանների ու Փաբրիկաների ճաշարաններին կից բուժեաներում ծախմեն թեյ, բուժերբորդներ և այլ պարեներեն: Անհասկանալի ե, թե այդ բուժեաներն ինչո՞ւ են մերացված: Անհաս ժեշտ և մոտ ժամանակներս վերականգնել այդ բուժեաները, յեն կարծում եմ, վոր բանվորները դրան դեմ չեն լինի: Պետք ե պրոլետարական խիստ վերահսկողություն սահմանել ճաշարանի աշխատանքի վրա, բարձրացնել այստեղ աշխատող ընկերների ինքնագործունեությունը և նախաձեռնությունը, բարձրացնել խոհարարի հասարակական դերը, նրանց պարբերաբար ժողովներ: Յեվ ինչո՞ւ խոհարարի գեկուցումը չըպետք է լսեն բանվորները: Նա ձեզ շատ հետաքրքիր բաներ կատառմի: Շրջապատեցեք նրան հասարակական ուշադրությամբ, այն ժամանակ նա ձեղ կերպակի ամելի լավ և ամելի համեղ:

Յեվ վերջապես, իմակերտըդք դա մատակարարման, առևտորի և հասարակական սննդի որ գանների կատըրերի հարցն ե: Մենք հարկ յեղած արդյունքները ձեռք չենք բերի, յեթե այդ որդաններում չունենանք իսկական մարտիկներ, են-

ևուզիաստներ: Միմիկայն այդ պայմաններ մենք կարող ենք լրջութեան գործն առաջ շարժել: Բնակչութեան լրջութեան գործն առաջ կարմարած: Յեթե այդ կերներ, դա մեզանից և կախված: Յեթե մարտիկներ ուղարկենք, կուկիլը կը փրուստը մարտիկներ ուղարկենք, կուկիլը կը շահնենք, յեթե այդ չափենք, տեղում քաշ կը ցանք: Պետք ե, վոր Բաղվիսի պէտքումը այդ կամքը: Պետք ե, վոր Բաղվիսի պէտքումը կայացնի և աշխատաստուն վորոշում կայացնի և աշխատաստուն այդ կամքում կը պատրիժել:

Եվ մի նկատողություն — այդ կոռակերացիայի, առևտորի և հասարակական սննդի աշխատավորների կաղըրերին ցույց տրամուլ վերաբերմունքների մեջ մեջ խցկվել վոչ քի հարցն ե: Այդ որդանների մեջ մեջ խցկվել վոչ քի հարցարական առաջարկություններ, համկարութեամբյուններ, խոկ յերբեմն ել ուղարկելի մենասակար տարրեր: Այդ կարդի մարդկանց պիտք և անխնաս կերպով Այդ կարդի մարդկանց պիտք և անխնաս կերպով պատեղ բանվորներից: Բայց չե, վոր զուրութեամբ այդ որդաններից: Այս չե, վոր զուրութեամբ բանվորներին շրջանից առաջ քաշված, անձնական ու ազնիմ մարդկիկ իւ քիչ չկան: Մեզ մոտ շատ հաճախ մեքնայորեն են մոտենում մարդկանց, չեն կարողանում սրիկային տարբերել աղնիվ աշխատավորից և նրանց մի կույտի մեջ են խառնում: Վորմեւ տեղ մի քիչ կարսով ֆել կիշանա, կսկսեն նրան քարշ տալ մի տեղից ժյուսը, Բիթսից գեալի դատախազություն, զատարան և ընդհակառակություն: Յերբեմն շատ աղնիվ ու անձնական մարդկանց քաշը չեն, սրիկաները սովորաբար հնարապետ են: Ահա թե ինչու ըի կողմից պետք և հեղափոխական մեծ զգաց-

տուժյուն ընի և մյուս կողմից—խնամքա վերաբերմունք դեպի ազնիվ ու անձնվեր աշխատավոր ները:

Հնկերներ, անցնում եմ գեկուցման վերջին ժամին:

4. ՅԱՆՔՍԻ ՀԱՄԱՐ ՄՂՎԱՌ ՊԱՅ- ՖԵՐԻ ԱՎԱՆԳԱՐԴԻՒՄ ԼԻՆԵԼ

Բոլորին հայտնի են, վոր ձեզ հետ միասին մենք վոչ միայն չենք կառարել նախթի պլանը, այլ և տապարին ենք դրեթե բոլոր դյուդանիտե սական կամսպանիաներում։ Մինչեւ փետրվարի 1-ը յեղած տվյալների համաձայն՝ 1932 թվի բարեկամի բերքից մեղնում միայն 82,4 տոկոսն ե մթերքած։ Հայտնի բոլոր մասնակի պակաս ենք արգել մոտ 13 տոկոս։

Մեր մի շաբթ ույոններում գեռ չափաղանց շածը և բերքատվությունը, մենք այնպես հնք տնտեսությունը վարել, վոր մեր հանցանքով, մեր կարգադրել չկարողանալու չնորհիվ, կողուղիների ու մենատնտեսների մի վորոշ, թեև վոչ մեծ մասը՝ դեռ ևս իր փասորին հանձնած բամբակի ու չափուի համար հասնող հացի նոր ման չի ստացել։ Այդ բանը մենք անում ենք այսոր մարտական կարգով։ Մեզ մոտ հոգացողությունը չառ քիչ ե կողսողների մասին, նրանց քաղաքական ու կաղմակերպչական ամրապնդման մասին։ Մեր դյուդացին միայն վերջին տարինե-

րս և անցել կուբակի դեմ առարկադ պայքարի դպրոցը։ Մեր դյուդի կոմունիստները զեր այդ պայքարում չեն գարբնալել ինչպես հարկավոր և դյուդում տարիող մեր աշխատանքի թերություն ների մասին փայլուն կերպով ասված և կենտկոսի և կվածի վերջին միացյալ պլանումում ընկ։ Ստորինի արտասամանծ կլսակի ճառում, նույնպես և նրա յերակթը կողսողների համապատասխանությունը, վեհելիթի (բ) կենտկոմի Քաղյուրությի անդամների յերակթները, ընկ։ Կազմանովիշի գեկուցումները գրուղական տնտեսության, դյուդ զի քաղաքական գրության մասին թեմաների շուրջը, դրանք առաջ նյութեր են, վոր պետք և ուշգրությամբ ուսումնասիրել և մեր գյուղում կիրառել։ Պետք է միայն ասել, վոր բոլոր այդ մատնանշված թերությունները վոչ միայն մեզնում տեղի ունին, այլ և յերեմն ամելի մեծ չափով են արտահայտվում, քան ուրիշ տեղերում։

Դրա համար Բագվի կոմիտեն պատրասիանա տու ե։ Սիալ և կրթել, թե քաղաքային կազմակերպությունը միայն նախթի պլանը չկառարելու համար և պատասխանատու։ Արդյոք քաղաքային պրոլետարական կազմակերպությունը պատասխանատու և զարնանացանի նախապատրաստությունը կազմակերպելու, ցանքար հաջող կատարելու համար։ Այդ բանն այսոր կարծես թե պարզ ե ու անլինելի։ Սակայն, ընկերներ, բանը այդ անլինելի փայտուն ընդունելում չի կայսնում և վոչ ել, իհարկե, հայտարարություն-

ներում ու հանգեսներում : Մենք Բարդում կուսակցական որ նենք տարել Բարդի կարմակերպության բջիջների, Փարրիխների, գործարանների, նավթահանքերի բջիջների կողմից ցանքսի նախողատառությանը ու կատարմանը մասնակցելու վերաբերմամբ : Բարդի նուժին այդ կուտոր վագումարն է տվել, ձեզ հայտնի վորոշումը կայացնելով : Պարզվել ե, վոր այդ ասպարիգում աշխատանքը չափազանց ցածր մարկարակի վրա և կրանքնած, դեռ չեմ խոսում այն մասին, վոր Բարդի պրոլետարական կարմակերպությունն աշխանդարդային զիրք չի դրաբաւմ ժողովրդական անհանության արդ վճռափան հարցերից մեկում : Մինչեւ, ցանքսի նախասպատաստությունը, — իսկ այդ ցանքը վորոշ վոչ բամբակային ուայոն ներում արգեն սկսվել ե, — դեռ ևս անբավարար ե ընթանում : Մինք նշանակված ժամանակին արբակարներ չենք նորոգել, մինչև փետրվարի 7-ը պլանի միայն 86,8 տոկոսն ենք կատարել : Իսկ յեթե այդ հարցին մենք նայենք վորավի տեսակետից ու թե իրոք մեր ՄՏԿ-ները, տրակոսորները վորքան են պատրաստ ցանքսին, ասլս այդ տոկոսի վորոշ մասը ձեւական կլինի : Մի՛թե այդ բանում քիչ մեղք ունին մեր քաղաքային կարմակարությունը, մեր ձեռնարկությունները : Քառաօքը քիչ զեկալար ընկերներ ու բանվորական բրիգաներ չեւ ուղարկել, բայց դա զեւ ամենելին բարեկան չեւ : Այդ գործը մենք այնպիս այս 40 տոկոսով : Իսկ չկ վոր, ընկերներ, դա բաղադրային ուայոնն ե :

Մակերպությունն իմանա, վոր յերե մի տրակակերպությունն իմանա, վոր առաջ նորոգման, ձևական լինելի, յերե քեկուզ մի բանի տրակուր վաս դրությամբ դաշտ դրաւս կգան, կամ ՄՏԿ-ից մինչև կոլյոզային դաշտ շատանեն, — դա խայտառակարյուն կլինի Բարդի կազմակերպության համար :

Անդիմություն չինելու համար, մենք պետք ե իմանանք, թե ինչ ՄՏԿ-ի համար վոր ձեռնարկություն, վոր բջիջ, զեկալար դորժիչների վոր իմարակ և պատասխանառու : Մենք տեղից չարժել ենք մյուս զյուզատնեսական ինվենտարի նորոգման հարցը, բայց այդ հարցում ել հարցականություններ չենք ձեռք բերել վոչ միակուր արդյունքներ չենք ձեռք բերել վոչ միակուր կոլյոզներում, այլ և ՄՏԿ-ներում : Մի՛թե մեզ համար խայտառակություն չեւ այն հանգամանքը, վոր մյուս հետ մնացող ուայոնների (Կարյարինի, Արի-Բայրամյութի, Աղմասաֆայի, Քյուր գամիիի, Բարտայի, Լենքորանի, Զաքաթալայի և այլն) շարքում հետ և մնաւմ Կալա-Մաշտաղալի ուայոնը, վորտեղ ՄՏԿ-ի տրակուրների նորոգումը մինչև փետրվարի 7-ը կատարված ե միայն 40 տոկոսով : Իսկ չկ վոր, ընկերներ, դա բաղադրային ուայոնն ե :

Այստեղից՝ առաջին խնդիրը, — թե քերը վերքամած՝ աշխատել լիովին իրականացնել արակետորների նորոգումը : Բայտ վորում այստեղ չեւ կարելի վոչ միայն մի ավելորդ որ, այլ և մի ավարտի ժամ կորցնել : Մենք պետք ե Վեկանիթե-վեկորդ ժամ կորցնել :

(ր) Կենտկոմի վսրոշումը բոլչեկիկորեն կատարենք կետ առ կետ, բոլչեկիորեն, համառ, տոկուն կերպով և հետևողականորեն։ Մյնք պետք է անողոքաբար հարվածենք այն բյուրոկրատական տարրերին, վոր խոչնորու են հանդիսանում այդ վորոշումը կիրառելուն։

Ձեզ կիարդամ նաև մի քանի ուրիշ տվյալներ, վոր բնորոշում են, թե ինչքան ենք պատրաստված ցանքախոր, տվյալներ մ'ենչեւ փետրվարի 7-ը։

Գարմանային հերկ։ —

Այժրեհ ջանում հերկելու մենթակա 420,960 հեկտար տարածությունից հերկված է 166,500 հեկտար — 39,6 տոկոս, այդ թվում բամբակի համար հերկված է (ձմբան ցելի հետ միասին) — 140,412 հեկտար — 78,4 տոկոս։ Բացի աշնան ցելից, հերկված է բամբակի համար գարնանը թողնված հողերից 33,797 հեկտար, կամ 45,3 տոկոս։

Սատիկ հետ են մնում — Սամուկսը, Աղջառագին, Թառթառը, Սարիհաբաղը, Լյաքին, Ալի Բայրամլուն, Պուշկինը, Թառողը։

Մերմի ֆոնիքը։ —

Հայահատիկայիների վերաբերմամբ (առանց չալթուկի և լորիատեսակների) — սերմի ֆոնդեր հավաքված է 24,499 ցենտներ — 99,5 տոկոս։

Յորենի վերաբերմամբ՝ պահային 7182 ցենտ ների փոխարեն հավաքված է 5565 ցենտներ։ Գարու վերաբերմամբ՝ պահային 10,047 ցենտների փոխարեն հավաքված է 12,903 ցենտներ։

Սերմի Փոնդերը հավաքելու դործում խիստ շետ են մնում։ —

Թավուղի ռայոնը (74,9 տոկոս), Կուստիացենի ռայոնը (40 տոկոս), Դեմիչի ռայոնը (2,7 տոկոս), Զաքաթալայի ռայոնը (20,8 տոկոս), Իմայիլյուսի ռայոնը (68,2 տոկոս), Լաչինի ռայոնը (85,2 տոկոս), Կաբյադինի ռայոնը (45,1 տոկոս), Նուխու ռայոնը (35,5 տոկոս), Բելոկանի ռայոնը (9,4 տոկոս), Կոնախ Քենդի ռայոնը (48,1 տոկոս), Դաստավիրուի ռայոնը (74,5 տոկոս)։

Զալթուկի վերաբերմամբ հավաքված է 20,252 ցենտներ (106,3 տոկոս)։

Հետ են մնում — Զանդելանը (70,9 տոկոս), Բելոկանը (33,9 տոկոս), Զաքաթալան (29 տոկոս), Կախի (52,8 տոկոս)։

Լորեղեների վերաբերմամբ հավաքված է 3174 ցենտներ, — միայն 34,3 տոկոս։

Կարսոնիլիի վերաբերմամբ հավաքված է — 83,130 ցենտներ, — 79,9 տոկոս։

Ապահովաբերման Փոնդեր հավաքված են — Հայահատիկայիների վերաբերմամբ 5454 ցենտ

մեր — 49,2 տոկոս, չալթուակի 2290 յունաներ — 49,1 տոկոս, լորեղենի 306 յերեսներ — 88,3 տոկոս:

Ինչպես տեսնում եք, պատկերն այնքան էր բարեհաջող չէ:

Բայց մեզ չուա չառ վաստ եւ, յես դանում եմ: Հոգժողկոմատի հանդանքով, կոլխոզներում արտադրական պահները կազմելու, բարեսկային ցանքափխությունը մացնելու գործում (դա մեզանում նոր բան է). Մի չարք ույսններում վաստ և նույնական կոլխոզներում թեկամուսուների բաշխման գործը: Մենք չախազանց քիչ ենք ուշադրություն դարձնում մենաւնասությանը:

Ընկերներ, միանդամայն ակներեւ եւ, վոր յեթե քաղաքային կարգակերպությունը գործի չը կազի և գյուղին ռեալ ոգուություն ցույց չի տա, թե կաղըներով, թե որդանապես մասնակցելով ցանքի, կոլխոզների ամբացման համար մղվադ պայքարին, յեթե այդ պրոլետարական կազմակերպությունը կույզակության գեմ մղվող պայքարի ամանգարգում չինի, կոլխոզներին ու կոլխոզներին չոգնի՝ նրանց հեղափոխական ըղղաստությունը բարձրացնելու համար չոգնի կոլխոզներին գտնելու թագնվուությունը ամբացման համար չոգնի:

Եթե իրանց հանգստացնում, թե այս տարի նախապատրությունն զգալիորեն ավելի լավ և դընում: Դա ամենապնաստակարն է, վոր կարող ելինել մեր աշխատանքում: Միթե՞ կարելի է համապատին, կամ նույնամեջ համեմատին 1932 թվի հետ՝ թե նորի և թե գյուղատնտեսության հարցերին մերարեգվող մեր պլանների հիմնական տապարժման տարվա հետ:

Մեր կազմակերպության խնդիրը կայանում է նրանում, վոր հաշվի առնենք Սոսկվացի առաջավոր կազմակերպաւության աշխատանքի փոքրն, ու ցույց տանք, վոր Բարդի պրոլետարական կողմանի կերպությունը իր առաջ գրված խնդիրների բարձրության վրա կրանքի, կազմակերպությունը գյուղուածում բարձր քաղաքական և տնտեսական խնդիրների հաջող կենսագործման համար մոգուածությունը պատճենի:

Մեր կազմակերպությունը պետք է մեր կողմանը նույներն ունենոր կոլխոզներ զառնալու մասին կուսակցության տված հրահանգը կատարելու զորավոր լծառկը մինի: Ենս կարծում եմ, վոր Բարդի կազմակերպությունը պատվով կիրառությունը: Պրոլետարական համար արժանական ամառագիտարդում: Վոչ թե գեղարդական պատճենի կազմակերպությունը թագնվուությունը ամբացման համար չոգնի:

թյանը ձեռկան վերաբերմունք, այլ լուրջ, մը տածված ամենորյա համար աշխատանք, իսկական և ուեալ ողնություն կոլխողներին, ՄՏԿ-ներին, ողնություն ստեղծվող քաղաքաֆիններին, — ահա Բագրիկ բոլցիներին առաջ կանդամած խընդուրը: ՄՏԿ-ների քաղաքամիններին մենք պահասուշագություն չունեաց և զարձնենք, քան կուսակցության առյոկմներին:

Դարձյալ մի զետողություն, — դա մարդկանց այն կարգերի վերաբերմամբ է, վորոնք զանազան կամպանիաների համար մենք զյուզենք ուղարկում: Այդ հարցում մեզ մոտ մեծ տնպատճիւնատվություն կա: Բնիկերոցն ուղարկում ենք և չենք ստուգում նրա աշխատանքը: Քիչներից քանի՞ն են ստուգել գյուղն ուղարկված ընկերությունից աշխատանքը: Իսկ քի՞չ են այնպիսիները, վորոնք այնտեղ հանդիսան նստում են, քաղաքում չեն աշխատում և դատարկ տեղից թափառում են դյուղում:

Մթերումներում յեղած ժամանակս քիչ չեմ տեսել այլպիսի դեպքեր: Մի անդամ այսպիսի փաստի հանդիպեցի: Կամպանիայի համար գյուղը ստուգարկված մի ընկեր 3 ամիս նստել եր մի գյուղում, ամուսնացել եր, տնիորվել, իսկ մենք կարծում ենք, թե գյուղում մենք մարտընչող ունենք, վորին քաղաքի կազմակերպությունն և ուղարկել: Կամ թե կա մարդկանց մի այնպիսի կատեգորիա, վոր «ժողովրդի մեջ և մտնում», զիսում և աղբանշանում:

Ներ չեն սեաք, մեզ պեաք, են մարտիկներ, վորոնք կարգումնում են նկատել, զանել վճռական պահին ու տեղին ու տեղին տղթի: Ահա թե ինչու պետք և ստուգել այն մեծ քանակությամբ մարդկանց աշխատանքը, վորոնց ժամանակաշրջապես դուզ ենք ուղարկում աշխատելու:

Յես վերջացնում եմ բնիկերներ:

Իմ գեկուցման մեջ յես շշոշափեցի շատ, յեր մեմն խիստ լուրջ հարցեր: Յես աշխատեցի ձեր ուշադրությունը հանդույցային հարցերի վրա դարձնել, վորպեսզի կազմակերպությունը բռնի վճռական ուղակից և հաջողությամբ դուրս քաշի ամբողջ շղթան, բոլոր այն մեծ, բարդ ու դժվարին ինդիքները, վոր մեր առաջ են կանգնած:

Մեր կազմակերպությունը — առաջափոր պրոեւտարական կազմակերպությաններից մեկն է: Մենք այդ ստում ենք վոչ կոմմարքմենաների համար, վորովհետեւ դա բոլցիներին հասունչ է, վոչ եւ ամբարտավանության ու գոսոգության համար: Համեստությունը պարզաբում ե սուլեկին, — այդ մասին ասել ե ընկ: Ստալինը: Մենք այդ ստում ենք, վորովհետեւ պրոյեւտարական ստուգելու համար կան ստացալոր կազմակերպության վրա մեծ պատճիւնատվություն և դրվում, նրանից շատ են պահանջում և իրավունք ունեն պահանջելու:

Մեր կուսակցության սիրելի առաջնորդ ընկ: Ստալինը, վեր միշտ սեծ ուշադրությամբ և հետեւ տեսակերպությունը մեծ աշխատուած թագվի: կազմակերպությունը, մեզ գրել ե.

«ԶԵՄ ԿԱԼՍԿԱԾՈՒՅԹ, ԸՆԿ. ԸՆԿ. ԲԱԴՐԻ-
ՅԻՆԵՐԸ ԿԱԱՏԱՐԵՆ ԻՐԵՆՑ ՊԱՐՏԱՎԱՆՈՒ-
ԹՅՈՒՆԸ ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆ-
ՎՈՐ ԴԱՎԱԿԱՐԳԻ ՀԱՆԴԵՊ»:

Մենք պարզ պետք ե ասենք ընկ. Աստղիքին
ու ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Կենազրոնական Կոմիտեին.

— ԹԱՅԻՆԵՐԸ ՔՀԱՄԱԾ՝ մենք կատադաբար գոր
ծի կանցնենք, մենք կլվանամեք 1932 թվի խայտա-
ռակ առաջը, մենք համառությամբ, տոկուն կեր
պով և Հետևողականորեն կկենսագործենք մեր
ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Կենակոմի գործութան քաղաքա-
կանության յուրաքանչյուր հրահանդը, ինչպես
միշտ՝ մենք համատարիմ պահանձ կլինինք կու-
ռակցության հիմնական գծի, պայքար մղերով
ամեն տեսակ թեքումների, ամենից առաջ՝ աջ
մտանգի դեմ, մենք կաշխատենք պրոլետարական
հեղափոխական զգացուության որինակներ ցուց
ուայ:

ՄԵՐ ԿԿԱՊԱՐՔԵՆԻ ՄԵՐ ՊԱՐՄԵՐ՝ ԽՈՐԵՔՊ-
ՅԻՆ ՄԻԱՐյԱԲ ՔԱՆՔՊ ՊԱՍԱԿԱՐԳԻ ԽԱՅԴԻՎ:

(ԲՈՎԱՆ ՃԱՂԲԱՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ)

Պ Բ Հ Ա Յ Ա Տ Ե Կ Ա Պ Հ Ա Ր

Խ. Ա. Խ.

